ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 75 (8. 017) ◆ 1992 йил 16 апрель, пайшанба Нархи 1 сўм 50 тийин

ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ТЎЛДИРИШ МАҚСАДИДА

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМИ ҲУЗУРИДАГИ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИДАН

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 27 февралдаги «Вилоятлар, районлар ва шаҳарлар ҳокимлари ҳамда уларнинг ҳокимиятнинг вакиллик идоралари — халқ депутатлари Кенгашлари билан ўзаро муносабатлари асослари тўғрисида»ги Мувақкат Низомни тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан Тошкент шаҳар Ҳокимининг 1992 йил 18 мартдаги фармойиши билан Тошкент шаҳар Ҳокими ҳузурида Маслаҳат кенгаши ташкил этилди.

Маслаҳат кенгаши халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва унинг идоралари фаолиятини ташкил этиш масалалари, шунингдек, шаҳарни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг муҳим муаммоларини муҳокама этиш учун ташкил этилди. Шаҳар Ҳокими томонидан тасдиқланган Маслаҳат кенгашининг Низомига кўра унинг мажлисларида қуйидаги масалаларни кўриб чиқиш кўзда тутилади:

— Тошкент тараққиётининг истиқболли йўналишларини, шаҳарнинг пойтахт мақомини ҳисобга олган ҳолда унинг ҳаётининг энг муҳим масалалари бўйича ижроия ҳокимият сиёсати;

— шаҳар бюджети, шаҳар бошқаруви ҳудудий ва тармоқ мажмуаларининг молиявий аҳволини мустаҳкамлаш;

— шаҳар хўжалиги самарадорлигини ошириш, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш, замонавий хизмат кўрсатиш соҳалари ва инфраструктурани яратиш, бозор, моллар ва хизматларни барқарорлаштиришга қаратилган таркибий, инвестиция ва фан-техника сиёсати;

— банк тузилмаларини, биржалар ва суғурта кампанияларини ривожлантириш;

— аҳолининг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш, иш билан таъминлашни мувофиқлаштириб туриш, кишилар умумтаълим ва маданий савиясини ошириш, уй-жой ва маданий-маиший шароитларини, шунингдек тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш учун шарт-шароит яратиш;

— муниципал мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш;

— халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши сессияларини чақириш;

— сайлов кампаниялари ва референдумлар ўтказишни ташкил этиш, халқ депутатларини чақириб олиш;

— сессиялар ўртасида қабул қилинган ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш.

Маслаҳат кенгашининг мажлислари зарурат туғилганда Ҳоким томонидан чақирилади ва Ҳоким ёки унинг топшириғига кўра ўринбосарларидан бири томонидан ўтказилади.

13 апрелда Маслаҳат кенгашининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Уни Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков олиб борди.

Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Шавкат Низомов Маслаҳат кенгаши аъзоларини Тошкент шаҳри истеъмол бозорини кенг истеъмол моллари билан жадал тўлдириш юзасидан ишлаб чиқилган чоралар тўғрисида хабардор қилди. У истеъмол бозорини кенг истеъмол моллари билан жадал тўлдириш, хизмат кўрсатишни яхшилаш учун шарт-шароитлар яратиш юзасидан Тошкент шаҳар Ҳокимининг Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасига таклифлари тайёрланганлигини айтди. Бу таклифларда истеъмол бозорини моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, молларни Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг бошқа минтақалари ҳамда хориждан олиб келиш, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат тузилмаларини такомиллаштириш асосида жадал тўлдириш кўзда тутилади. Жумладан, савдо бош бошқармаси, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш, коммунал корхоналар бошқармаларини, шаҳар ҳудудида жойлашган улгуржи савдо бирлашмаларини қайта ташкил этиш, улар негизида бозор муносабатлари асосида фаолият кўрсатадиган ассоциациялар (акционерлик жамиятлари, уюшмалар, акционерлик-тижорат кампаниялари, савдо уйлари ва ҳоказолар) ташкил этилиши кўзда тутилмоқда. Амалдаги қонунчиликка биноан савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш барча корхоналарига мустақил хўжалик юритувчи корхоналар мақомини бериш режаланган.

Ишлаб чиқилган таклифларда савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат соҳасидаги кўпи билан 15 киши ишлайдиган корхоналарни жамоа ва хусусий мулк сифатида, шу жумладан, ким ошди савдосида сотиш мўлжалланяпти. Бунда жамоа ва хусусий мулк сифатида расмийлаштирилган корхоналар улар мулкчилик шаклини ўзгартириш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан эътиборан беш йил давомида аввал қандай мақсадда фаолият кўрсатган бўлса худди шундай фаолият кўрсатиши кўзда тутилади. Бунинг учун хизмат кўрсатиш соҳасининг кичик корхоналарини жамоа ва хусусий мулк сифатида расмийлаштириш муддатлари ва тартиблари тўғрисидаги низомни қисқа муддат ичида ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш талаб этилади. Бундан сўнг эса Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкчилик комитети билан ҳамкорликда савдо, умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатиш ўрта ва йирик корхоналарини давлат тасарруфидан чиқариш дастурини ишлаб чиқиш керак бўлади.

Белгиланган тадбирларни амалга ошириш учун Тошкент шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамасига шаҳар ҳудудида фаолият кўрсатаётган мулкчиликнинг барча шаклларидаги корхона ва ташкилотларни рўйхатга олиш бўйича ягона марказ ташкил этиш; уларни рўйхатга олиш, лицензиялар ва гувоҳномалар бериш учун ҳақ белгилаш; савдо, савдо-харид ва воситачилик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини бериш учун юридик ва жисмоний шахсларга лицензиялар бериш; шаҳар давлат корхоналари ва ташкилотларининг, уларнинг қайси идорага бўйсунишидан қатъий назар, ишлаб чиқарган маҳсулотларидан 10 фоизини ажратиш ҳисобига мол ва хом ашё ресурслари жамғармасини ташкил этиш; Ўзбекистон Республикаси ҳамда ҳамдўстлик мамлакатлари ҳудудларига олиб чиқиб кетилаётган маҳсулотларга лицензиялар ва барча турдаги мол айирбошлаш (бартер) келишувларига рухсат бериш ҳуқуқларини бериш талаб этилади.

Шунингдек, шаҳар бюджетига тушумлар доирасида корхона ва ташкилотлар, шу жумладан тижорат тузилмалари даромадларининг халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ҳамда хизмат кўрсатишни ривожлантиришга сарфлаётган қисмини солиқдан озод этиш тажрибасини ҳам кенг қўллаш мўлжалланяпти.

Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Карим Расулов талабалар учун маданий-маиший шароитлар яратиш, уларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш юзасидан белгиланган тадбирларнинг қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида ахборот берди. Қисқа вақт ичида 47 та талабалар ётоқхонасида катта ҳажмда таъмирлаш-тиклаш ишлари бажарилди. Ётоқхоналарда янги эшиклар, ёритгичлар, жиҳозлар ва ҳоказолар ўрнатилди, 64 таксофон тузатилди. Қўшимча равишда 8 та шаҳарлараро таксофон ўрнатилди. Барча талабалар ошхоналари ва буфетларида таъмирлаш ишлари ўтказилди. Улар идиш-товоқ ва жиҳозлар билан таъминланди. 12 та маиший хизмат кўрсатиш корхонаси ҳам таъмирланди.

Талабаларнинг ётоқхоналарга бўлган эҳтиёжини қондириш юзасидан таъсирчан чоралар кўрилди. Бу соҳада вазирликлар ва идоралар, шаҳар корхона ва ташкилотлари катта ёрдам кўрсатдилар. Жумладан, «Узбекгидроэнергострой» трестининг 240 ўринли, «Фотон» заводининг 400 ўринли ётоқхоналари Тошкент химия технология олий илмгоҳига берилди. Республика алоқа вазирлиги автомобиль-йўллар олий илмгоҳига 400 ўринли ётоқхонасини ажратиб берди. Тошкент авиасозлар бирлашмаси ҳам жисмоний тарбия олий илмгоҳига 240 ўринли ётоқхонасини берди.

Транспорт муаммоси жадал ҳал этилмоқда. Йўловчилар оқими ҳисобга олинган ҳолда тиғиз йўналишларда автобуслар сонлари кўпайтирилди.

Янги нон дўкони очилди. Универсам, маиший хизмат кўрсатиш уйи, 320 ўринли болалар боғчаси қурилиши режаланган. Қисқа қилиб айтганда, сўнгги икки йил давомида аввалги бир неча йиллардагидан ҳам кўпроқ ҳажмда иш бажарилди. Бу ишлар маблағлар, моддий-техника ресурслари кескин тақчил бўлган ҳозирги даврда амалга оширилганлигини алоҳида таъкидлаш зарур.

Шаҳар Ҳокими талабалар ўзаро ёрдам ва тадбиркорлик концернини ташкил этиш тўғрисида фармойиш чиқарди. Бу концерн ҳузурида ёшларни ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳам бўлади. Талабалар учун иш жойлари ташкил этиляпти, касаначилик ривожлантирилмоқда. Аммо бу иш ҳали талаб даражасида эмас. Шунинг учун Маслаҳат кенгашининг мажлисида Собир Раҳимов райони таркибида ташкил этилган «Ёшлик» ўз-ўзини бошқарадиган Талабалар шаҳарчасининг роли алоҳида таъкидланди.

Маслаҳат кенгашининг мажлисида бошқа масалалар ҳам кўрилди.

159-трестнинг 61-қурилиш бошқармаси ишбошчиси Садриддин Шотурсунов етакчилигидаги қурувчилар шаҳримизнинг 18-мактаб қурилишида астойдил тер тўкмоқдалар. Айни пайтда бунёдкорлар қурилиш ишларини жадал суръатда олиб боришаяпти.

СУРАТДА: Садриддин Шотурсунов қурувчи Анвар Ҳошимовга навбатдаги топшириқни тушунтирмоқда.

Андрей Пишненко суратлари.

ҚЎШМА КОРХОНА ИШГА ТУШГАЧ

КЕЙИНГИ пайтларда шаҳримизда қўшма корхоналар кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Яқинда ана шундай корхоналардан яна бирини очиш мақсадида Пермь мотор заводи билан Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси ўртасида шартнома тузилди.

Қўшма корхона ишга тушгандан кейин у қишлоқ хўжалиги ишлари учун моторли ускуна ишлаб чиқара бошлайди. Бу мослама универсал бўлиб, турли хил қишлоқ хўжалик юмушларини бажаришга қодирдир. Айниқса у кичик томорқа ерлари ҳамда фермерлар учун жуда қулайдир.

Ҳозир мазкур корхонани қуриш учун техникавий ҳужжатларни тайёрлаш ишлари олиб борилмоқда. Айни пайтда бу мосламаларнинг биринчи нусхалари ишлаб чиқарилди. У мутахассисларга жуда ёқди. Яқин кунларда бундай мосламаларнинг бир туркумини қишлоқ меҳнаткашларига жўнатиш мўлжалланган.

Мосламанинг нархи ҳам унча баланд эмас. Унинг битта тўлиқ йиғиндиси 16 — 17 минг сўмни ташкил этади. Қўшма корхонани қуриш ва ишга тушириш учун 8,5 миллион сўм маблағ ажратилди. Шу йилнинг ўзида ана шу мосламалардан 1100 тасини ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

Ғулом ЮСУПОВ.

ЯХШИ КУНЛАР ШАРОФАТИ

ШАҲРИМИЗДА Наврўз байрами тантаналари маҳаллаларда, корхоналарда давом этмоқда. Куни кеча шаҳар нон корхоналари бирлашмасининг Тахтапул даҳасидаги 5-новвойхонасида байрам бўлиб ўтди. Анвойи нонлар, сумалагу нишолдалар билан безалган дастурхон атрофига корхонанинг фидокор ишчилари, яқин маҳаллаларнинг аҳолиси ташриф буюрди. Карнай-сурнайларнинг садоси кўкни тутди. Тантанада иштирок этган Ўзбекистон Республикаси дон маҳсулотлари вазири Раҳматулла Аҳмедов новвойларни эзгу байрам билан қутлади. Айниқса ширин овоз соҳибаси Юлдуз Усмонова ижро этган дилрабо қўшиқлар кечага ўзгача файз киритди.

Шу куни 46 тонна олий навли нон, 7 тонна оби нон ёпилиб, одамларга тарқатилди. Меҳнат фахрийси Дадавой Акбаров қилган бу тадбирдан миннатдор эканини, хусусан нонларнинг сифати тобора яхшиланиб бораётганини изҳор этди.

Одатда байрамга байрам уланади. Пешқадам ишчи Раиса Латипованинг хотирида ушбу Наврўз байрами узоқ сақланиб қолади. Чунки ҳамкасблари уни нафақага узатишди.

Наврўз байрами барчани бирдек қувонтирди.

Фаёз ҒОФУРОВ.

ДАСТУР ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

ҚОРИ-НИЁЗИЙ номли республика педагогика фанлари илмий тадқиқот илмгоҳи олимлари миллий мактаб дастурини яратиш устида изланишлар олиб боришмоқда. Ана шу дастур бўйича физика фанига бағишланган илмий кенгаш бўлиб ўтди. Физика-математика фанлари доктори Эшвой Турдиқулов миллий мактабларда физика қандай ўқитилиши лозимлиги хусусида ўз дастурини баён этди.

Кенгашда илмгоҳ ходимларидан Раҳим Ҳасанов, Паёз Мусаев, Муайё Асқарxўжаева ва бошқалар дастур бўйича ўз таклиф, мулоҳазаларини билдиришди.

Мажид РАҲМОНОВ.

ДАСТУРХОНГА ҲАЛИМ ТОРТИЛДИ

МАҲАЛЛАЛАРДА ҳамон Наврўз кезиб юрибди. Пойтахтимизнинг «Бодомзор» маҳалласида ҳам эрта тонгданоқ янграган карнай-сурнай садолари барчани чойхона ҳовлисида ёзилган тўкин дастурхонга чорлади. Чойхона ҳовлиси тўйхонадек безатилган.

Миллий урф-одатимиз бўйича райондаги Мирза Юсуф номли масжиднинг имом-хатиби Абдуқодир Ҳайдаров маҳалладан ўтган ота-оналаримиз руҳига қуръон тиловат қилганидан сўнг дастурхонга ҳалим тортилди.

Шу куни шодиёнага ташриф буюрган таниқли санъаткорлар, карнай-сурнайчилар навбатма-навбат ёқимли куй ва қўшиқлари билан даврага файз киритишди.

Эркаклардан сўнг ҳалимга ташриф буюрган маҳалла аёлларига бир килограммдан шакар ҳамда гуллар тақдим этилди.

Эркин ТЎЛАГАНОВ.

ПЛЕНУМ БЎЛИБ ЎТДИ

ТОШКЕНТ Меъморчилик ва қурилиш олийгоҳи ёшлар комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Пленумда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи олийгоҳи комитетининг котиби Хуршид Асомов комитетнинг ҳозирги кундаги олиб бораётган ишлари ҳақида маъруза қилди.

Пленумда ташкилий масала ҳам кўрилди. Бошқа жойга ишга ўтиб кетган комитетнинг бюро аъзолари ўрнига янги аъзолар сайланди.

Олийгоҳ ёшлари пленумида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Октябрь район ташкилотининг биринчи котиби Ҳайдар Бобохонов қатнашди ва талабаларнинг саволларига жавоб берди.

Шайдо ХУДОЕРОВА.

«ДАВЛАТ БОЛАЛАРИ»

МУҚИМИЙ номли ўзбек Давлат мусиқали театрида драматург Рихсивой Муҳаммаджонов асари асосида «Давлат болалари» номли томоша премьераси бўлиб ўтди. Саҳна асари икки кўринишли бўлиб, воқеалар бугунги ҳаётга асосланган. Яъни, бемеҳр ота-оналар, оқибатсиз қариндош-уруғлар туфайли болалар уйларида ўсиб-тарбияланаётганларнинг орзу-умидлари саҳнада акс этади.

Театршунослар мазкур саҳна асарини томошабинлар учун катта совға бўлади, деб баҳолашди.

Исматилла ТОШЕВ.

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ Америка Қўшма Штатлари конгресс комиссиясининг аъзоси Дэнис де Консини бошчилигидаги сенаторлар делегацияси Ўзбекистонда бўлди. Улар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Шавкат Йўлдошев томонидан қабул қилиндилар. Бош вазир Абдулҳошим Муталов билан учрашдилар. Кеча америкалик сенаторлар Самарқандга сафар қилишди, вилоят Ҳокими Пўлат Абдураҳмонов билан учрашдилар. Кечқурун меҳмонлар Олмаотага учиб кетдилар.

⊙ Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари ҳамда Мудофаа ишлари бўйича вазирлик вакилларидан иборат гуруҳ Болтиқбўйи ва Кавказорти республикаларига, Молдова ва Украинага учиб кетдилар. Улар ушбу минтақаларда ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаётган юртдошларимизни чақириб олиш тўғрисида республика Олий Кенгаши Раёсати қарори бажарилишини таъминлаш чора-тадбирларини кўрадилар.

⊙ Тошкентда ёшларни ижтимоий муҳофаза қилиш, уларнинг бозор иқтисодиётини шакллантиришда иштироки масалаларига бағишланган республика семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Комитетининг республика Олий Кенгашининг Ёшлар сиёсати бўйича комитети билан ҳамкорликда ташкил этган ушбу тадбирида Ёшлар Иттифоқи вилоят ва шаҳар комитетларининг котиблари, вилоятлар ва йирик шаҳарлар ҳокимликларининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

⊙ Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалиги ҳар бири 5 минг сўмлик ўз акцияларини муомалага чиқарди. Иқтисодчиларнинг ҳисоб-китобларига кўра, бу акцияларнинг қиймати 10 йил ичида тахминан 20 бараварга ортиши керак.

⊙ Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида дастлабки беш биржа давлат рўйхатидан ўтказилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Россия ахборот агентлигининг мўътабар манбаларга асосланиб хабар беришича, 24 апрелда Молдовада Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ҳукумат раҳбарларининг навбатдаги учрашувини ўтказиш кўзда тутиляпти.

⊙ Украина ташқи ишлар вазири А. Зленконинг берган баёнотига кўра, Украина ўз ҳудудидаги улкан учирувчи ракеталардан космик фазони ўзлаштириш мақсадида фойдаланиш ниятидадир.

⊙ Россия мудофаа вазирлигини ташкил этиш бўйича давлат комиссиясининг раиси Дмитрий Волкогоновнинг айтишича, Россиянинг бўлажак Қуролли кучлари 1 миллион 250 минг кишини ташкил этади. Қуролли кучларни кескин қисқартириш режаланган. Биргина зобитлардан 600 минг кишини истеъфога чиқариш мўлжалланмоқда.

⊙ 14 апрель куни кечқурун Тоғли Қорабоғ республикаси парламентининг раиси 34 ёшли Артур Мкртчян вафот этди. Даставвал у ўз квартирасида автоматдан отиб ўлдирилди, деб хабар қилинган эди. Сўнгги маълумотларда у бахтсиз ҳодиса қурбони бўлганлиги айтилади.

⊙ Россия парламент комиссиясининг раиси Александр Починокнинг айтишича, республикада пулнинг қадрсизланиши кунига бир фоизни ташкил этяпти.

⊙ Озарбайжонда шу йил 7 июнда ўтказиладиган президент сайловига тайёргарлик бошланди. Ҳозир бу лавозимга номзодлар кўрсатилмоқда. Улар орасида республика Олий Кенгашининг Раиси Ёқуб Мамедов, «Кристалл» заводи махсус конструктор-технологик бюроси директори Низом Сулеймонов, доцент Ашраф Мехтиев, Озарбайжон халқ демократик гуруҳининг раиси Рафиқ Абдуллаев, Олий Кенгаш Миллий Кенгашининг аъзоси Эътибор Мамедов, Халқ фронтининг раиси Абулфаз Алиев, адлия вазири Илёс Исмоиловлар бор.

ХОРИЖДА

⊙ Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ливияга нисбатан жазо чоралари кеча кучга кирди. Бу жазо чораларига Россия ҳам қўшилди.

⊙ Кобулдан олинган хабарларга кўра, мужоҳидлар сешанба куни кечқурун Баграм шаҳри яқинидаги йирик ҳарбий аэродромни қўлга киритгач, мамлакат пойтахтини Афғонистоннинг шимолий районларидан узиб қўйдилар. Улар ҳозир амалда бутун Афғонистон ҳудудини ўз назоратлари остига олганлар.

⊙ Ҳиндистон ташқи ишлар вазири Натвар Сингх Афғонистоннинг ҳозирги президенти Нажибулла Деҳлида ўзига бошпана топиши мумкинлигини айтди. Унинг оиласи ҳозир шу шаҳарда турибди.

ЭЛЛИК ЎРИНГА КЎПАЙДИ

ШАҲРИМИЗДАГИ 7-шаҳар клиник касалхонаси таркибига яна 50 ўринли янги гинекология ва аёллар маслаҳатхонаси биноси қўшилди. Айни пайтда бу ердаги маҳаллий аҳолига ана шундай тиббий хизмат кўрсатиш етишмай турганди. Эндиликда ушбу муҳташам бинода физиотерапия, даволовчи жисмоний тарбия ҳамда энг замонавий ускуналар билан жиҳозланган жарроҳлик бўлимлари ишлай бошлади. Аёллар маслаҳатхонаси эса бир кунда 25 та беморга хизмат кўрсата олади. Диққатга сазовор жойи шундаки, бу ерга келган беморларга лозим бўлса гинекологдан ташқари шифохонанинг барча бўлимларидаги шифокорлар ҳам бир вақтнинг ўзида хизмат кўрсатишади.

Гинекология бўлимининг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазири Шавкат Каримов, Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармасининг бошлиғи Қулаҳмад Ризаев, Акмал Икромов райони ҳокими Қудратилла Рафиқов иштирок этиб, янги бўлим фаолиятига оқ йўл тилашди. Шунингдек, «Ўткир» маҳалласининг оқсоқоллари ҳам ушбу қулайликдан миннатдор эканликларини изҳор этишди.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

Сайфулла Акбаров 1-автокорхонада 12 йилдан бери самарали меҳнат қилиб келади. Ана шу йиллар мобайнида у ўзининг меҳнатсеварлиги билан жамоа ҳурматини қозонди. Режаларини ортиғи билан бажариб ҳамкасбларига ўрнак бўлиб келмоқда.

ТУЗАТИШ

«Тошкент оқшоми» рўзномасининг шу йил 13, 14 апрель сонларида 4-бетда «Ўзбек савдо уйи» фирмасининг акциялар билан боғлиқ эълонининг учинчи устунидаги «Оддий номинал 100.000 сўмлик» дейилган рақам «10.000 сўмлик» деб тузатиб ўқилсин.

** Янгиликдан хабарингиз борми?*

Ўзбекистон шахматчилари — ФИДЕ таркибида

Ўзбекистон спорти халқаро майдонларга аста-секин одимлаб спорт ишқибозларини беҳад қувонтирмоқда. Яқинда яна бир қувончли хабарнинг шоҳиди бўлдик. Ўзбекистон шахмат федерацияси халқаро шахмат федерацияси — ФИДЕга аъзо этиб қабул қилинди. Биз ушбу хушхабарни шарҳлаб беришни халқаро тоифадаги ҳакам, шахмат мавзусидаги бир неча ўнлаб китобларининг муаллифи, спорт устаси Мамажон ака Муҳиддиновдан илтимос қилдик.

— Халқаро шахмат федерациясининг Швейцариядаги қароргоҳида бўлиб ўтган федерация ижроия комитетининг мажлисида мустақилликка эришган бир қатор собиқ Иттифоқ республикалари билан бирга Ўзбекистон ҳам ФИДЕга тўлақонли аъзо бўлиб кирди.

Хўш, бу бизга қандай ҳуқуқлар бериши мумкин, деган саволнинг туғилиши табиий. Энди Ўзбекистон шахматчилари ФИДЕ таркибидаги 150 га яқин мамлакатлар қаторида мустақил равишда жаҳон миқёсида ўтказиладиган ҳамма мусобақаларда қатнаши[...]ри мумкин. Шу йилнинг 10 июнь куни Филиппинда жаҳон шахмат олимпиадаси бошланади. Шу олимпиаданинг якуни пайтида, яъни июннинг иккинчи ярмларида ФИДЕнинг конгресси ўтказилиб ижроия комитет қарорини тасдиқлайди.

Ҳозир биз олимпиадага юбориш учун Ўзбекистоннинг шу [...]нг чемпиони Сайдали Йўлдошев, халқаро гроссмейстер, республиканинг бир неча бор чемпиони Валерий Логинов ва бошқа кучли шахмат усталарини тайёрлаяпмиз. Филиппинга республикамиздан 4 та асосий ва 2 та захирадаги шахматчи бориши керак. Йигирманчи апрелдан кейин эса 5—6 та энг кучли шахматчиларимиз ўртасида саралаш мусобақаси ўтказиб яна икки асосий спортчини танлаб олмоқчимиз. Буларнинг ҳаммаси яхши албатта. Бироқ шу ўринда кўнглимни хижил қилиб турган бир муаммони айтиб ўтмоқчиман.

Гап шундаки, бизга моддий томондан ёрдам кўрсатадиган ҳомий йўқ. Олимпиадага бориш учун эса 10 минг доллар керак экан. Вақт эса оз қолди. Ҳозир маблағ масаласини ҳал этиш устида иш олиб боряпмиз. Агар ўзбек шахматини халқаро миқёсга кўтариш учун бош қўшишга тайёр ҳомий топилса нур устига нур бўларди. Ўйлайманки, олимпиадада муносиб ўринларни эгаллардик.

Дамир ИСЛОМОВ.

МУСОҲАБА

* Ошкора суҳбат

АЧЧИҚ САВОЛЛАРГА АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ

Ҳурматли муҳарририят! Сиз Президент, Олий Кенгаш Раиси ёки Ҳоким эмаслигингизни биламан. Шундай бўлса ҳам афтидан биргина менигина қийнамаётган саволларни сизга бермоқчиман.

Купонлар нима учун чиқарилди? Бу ишнинг қанча фойдасию қанча зарари бўлди, биз билмаймиз. Аммо купонларни катта магазинлар олдида пуллашаётганини ўз кўзим билан кўрдим. Нега буни ҳеч ким текширмайди?

Нима учун дўконлар пештахталари бўш? Бозорда эса бир кило гўштнинг, мева-чеванинг нархи фалон пул. Нега ҳеч ким бозорда нарх мунча бўлсин, деб айтмайди? Агарда айтиш мумкин бўлмаса, нега бор нарсаларни магазинларга чиқариб, бозордаги нархларни пасайтириш чоралари кўрилмаяпти? Ёки бор мевалар савдога чиқарилишига ҳали вақт келгани йўқ деб, улар омборларда сасиб-чиритиляптими?..

Нима учун камёб моллар «Отчопар»даги чайқовга чиқиб кетяпти? Ёки бизнинг «бозор»имиз шуми?..

А. ОБИДОВ,
пенсионер.

Ҳамшаҳримиз мактубида юқоридаги саволлардан ташқари йўловчи транспортидаги тартибсизликлар ҳам баён этилган. Яқингинада «Оқшом» саҳифаларида бу муаммо хусусида кетма-кет иккита мақола эълон қилинганлиги сабабли муштарийларимиз билан ошкора мулоқотни юқоридаги саволлар билан чегаралашни лозим топдик.

КУПОНЛАР ХУСУСИДА. Республика раҳбарияти бу мажбурий, вақтинчалик чора эканлигини кўп марта такрорлаган. Ҳақиқий бозор иқтисодиётига савдо-сотиқ йўлидаги сунъий ғовлар мутлақо зид. Афсуски, бизда бу ростмана бозор муносабатлари ҳали таркиб топганича йўқ. Собиқ СССР барча республикаларида иқтисодий танглик, ҳамма турдаги моллар, буюмлар, хом ашё танқислиги ҳукм сураётганлиги, сўм кундан-кунга қадрсизланиб бораётганлиги сабабли Ўзбекистон ҳам Ҳамдўстликдаги бошқа мустақил давлатлар каби ўз ички бозорини ҳимоя қилишга мажбур бўлди.

Хўш, купон жорий этилиши фойда бердими? Бу саволга нуфузли жавобни эшитинг: Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси умумиқтисодиёт бўлимининг мудири Оқил Обидовнинг маълум қилишича, 1992 йилнинг биринчи чорагида омборларимиздаги мол қолдиғи шу йил 1 январига нисбатан 1,6 баробарга ёки 3,5 миллиард сўмликка кўпайган. Республикамиз аҳолиси меъёр бўйича талон орқали, чекланган нархларда сотиладиган кундалик озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаб турилишида ҳам купон жорий этилганлигининг аҳамияти катта бўлди. Бу айниқса нон ва нон маҳсулотларининг четга чиқиб кетишининг олдини олишда қўл келди.

Купон билан чайқовчилик қилиш масаласига келсак, маълумингизким Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 30 мартдаги «Истеъмол товарларини купонлар бўйича сотиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорида бу тартиббузарликнинг пайини қирқиш учун анчагина жиддий чоралар кўзланганлигини таъкидлаш ўринли. Эндиликда савдо ташкилотларининг раҳбарлари харид қилинган моллар учун тўланган пул билан купонларнинг бир хил бўлиши учун шахсан жавобгардирлар. Бу тартибга амал қилмаган савдо дўконларининг раҳбарлари эгаллаб турган лавозимларидан бўшатиладилар. Молларни купонлар бўйича сотиш тартибини банк муассасалари ҳам доимо назорат қилиб турадилар. Купонларни қайта ҳисоблаш вақтида камомад аниқланса, банк муассасалари айбдор ходимларни мажбурий-ҳуқуқий жавобгарликка тортиш учун маҳаллий ҳокимият ва савдо ташкилотлари раҳбарларига хабар берадилар.

НАРХ-НАВО МАСАЛАСИ. Энг аввало муштарийимизнинг дўкон пештахталари бўм-бўш деган фикрига холис одамлар қўшилмаса керак. Тўғри, истеъмол бозорида ҳали жуда кўп нарса етишмайди. Буни Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Абдулҳошим Муталов ҳам очиқ-ойдин айтди. Чунончи, 1992 йилнинг икки ойи мобайнида республика саноатида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 16,5 фоизга камайди. Бунинг устига хориждан ва собиқ иттифоқдош республикалардан 1991 йилнинг шу даврига нисбатан 2,7 баробар кам мол олинибди. Бу нарх-навонинг шаклланишига таъсир ўтказмай қолмайди, албатта. Мол сероб бўлсагина нарх пасайиши мумкинлиги ҳеч кимга сир эмас.

Шуни айтиш керакки, маъмурий-буйруқбозлик усулига мослашган, қайсидир маҳсулот, буюм ишлаб чиқаришда собиқ Иттифоқда якка ҳукмрон бўлиб қолган, шунинг учун «айтгани айтган, дегани деган»га ўрганишган корхоналар бозор иқтисодиётига ўтиш, эркин нарх-наволар жорий этилишини ўзларича, ҳадди сиққанларича нархни кўтариш, деб тушундилар. Ўзбекистон 70 йилдан ортиқ Шўро тузуми даврида Иттифоқ билан фақат бир ёқлама чамбарчас иқтисодий алоқада бўлган. Уни дарҳол узиб ташлашнинг мутлақо имконияти йўқлиги тушунарли.

Лекин, якка ҳоким ишлаб чиқарувчилар ҳам жуда аста-секинлик билан бўлса-да ҳар қандай «амру-фармойиш»ларини ўтказишга ожизлик қила бошлаган кўринадилар. Куни кеча «Известия» рўзномасининг хабар беришича, Россия деҳқончилик саноати савдо базаларида 150 миллиард сўмлик (!) машина-ускуналар тўпланиб қолибди. Сабаби — уларнинг нархи осмонда бўлганлиги учун давлат ва жамоа хўжаликлари, фермерлар бу техникани сотиб олишдан бош тортишмоқда. Ажаб эмас, бу жараён давом этса, аввал машинасозлар «ўтмас матоҳ»лари уюлиб кетганидан сўнг ишлаб чиқаришни тўхтатиш ёки қисқартиришга мажбур бўлишгач, металлурглар, кейин кўмирчилар ва ҳоказолар ҳам нарх-навони ўйлаб қўйишар. Ўзи ҳақиқий бозор қонуни шундай: рақобат кучайгач, пировард натижада нарх-наволар пасайиб бориши керак. Чет эл сармоядорлари битта машина сотиб 100 минг сўм фойда қилгандан, мингта машина сотиб 150 минг сўм фойда олиш афзаллигини яхши билишади. Яъни сармоя қанча тез айланса, сармоядорга ҳам, истеъмолчига ҳам шунчалик фойда.

Шу сабабли ҳам деҳқон бозорларида нарх-навони буйруқ билан белгилаш кулгули бўларди. Бозор ўз номи билан бозор. Сотувчи таклиф қилади, харидор ҳамёни кўтарса олади. Харидор олмаса, сотувчи хоҳласа-хоҳламаса нархни арзонлаштиришга мажбур. Бу ҳақда «Оқшом»да илгари ҳам ёзган эдик.

ВА СЎНГГИ МУЛОҲАЗА. Биз сўнгги пайтда қимматчилик, тақчиллик ҳақида шу қадар кўп гапираяпмиз-ки, агар қандай турмуш кечираётганлигимизни ўз кўзи билан кўрмаган одам ҳозирги аҳволимизни мутлақо бошқача тасаввур этиши турган гап. Аммо кечаги Ийд-Рамазон — Рўза ҳайитини эслайлик. Қайси хонадонда ҳайитлик бўлса, дастурхон тўла пишириқ, ширинликлар, майизу мағиз, анору олма. Варақию бўғирсоқ, чак-чаку сомсалар олий ундан тайёрланган. Улар ёнига қанчадан-қанча патир ва нон бўлаклари синдириб қўйилди. Уларнинг сал суви қочгани йиғиштирилиб, тандирдан янги узилгани пешмапеш дастурхонга қўйилди. Сўзсиз, ҳайитлик бор хонадонда албатта беш-ўн килолаб ош дамланди. Келин тушган хонадондаги ҳайитликни-ку гапирмай қўя қолайлик. Аёлларимизнинг оғзида фақат ким қизига неча тоғора юборгани бўлди...

Сал инсоф билан-де, биродарлар! Ахир, бозор иқтисодиёти деяпмиз. Раҳбарият аҳолига талонлар орқали сотилаётган ҳар килограмм гўшт учун республика бюджетидан 50 сўм, шакар учун — 32 сўм, тухум учун — 10 донасига 5 сўм, ун учун — 15—20 сўм ва гуруч учун 3 сўм пул ажратиляпти, деб айтмоқда. Энг бой ҳисобланган Америка Қўшма Штатлари ўрта ҳол оилалари хонадонида бир ҳафта меҳмон бўлган каминанинг ўз вақтида эълон қилган туркум мақолаларидаги гапни қайтарай: ҳеч қайси ресторан ёки қаҳвахонада «Нонни исроф қилманг» деган лавҳа осиб қўйилмаган бўлса ҳам бу мамлакат аҳолиси идишда таомнинг бир дона гуручини, дастурхонда бир дона нон ушоғини қолдирмайди. Бу давлатнинг мана-ман деган миллионери ҳам бизнинг ўрта ҳол оиламизда кечагина ёзган ҳайитлик дастурхони миқдорида сув текин сарф-харажат қилишни хаёлига ҳам келтирмайди. Балки шунинг учун ҳам АҚШ энг бой мамлакатдир...

Эркин ЭРНАЗАРОВ.

* Сўраган эдингиз...

Собиқ Иттифоқдаги ўзбеклар

Ҳурматли муҳарририят! Ҳозирги кунда собиқ Совет Иттифоқи республикаларида қанча ўзбеклар яшашади? Шу ҳақда билмоқчи эдик.

Мирфаёз ҒИЕСОВ.

Пойтахтимизнинг Рижнев кўчасида яшовчи фуқаро.

Биз бу масала юзасидан республика давлат аҳолишунослик бошқармасига мурожаат қилиб, маълумот беришларини илтимос қилдик. Маълум бўлишича, собиқ Иттифоқда истиқомат қилаётган ўзбеклар 1989 йилда ўтказилган аҳоли рўйхатига кўра 16 миллион 678 минг 25 кишини ташкил қилади. Шулардан неча фоизи қайси жойларда яшаётгани қуйидаги жадвалда келтирилган.

Республикалар	Ўзбеклар сони	Аҳолига нисбатан фоиз ҳисобида
Ўзбекистон	14142475	84,7
Тожикистон	1197841	7,17
Қирғизистон	550096	3,3
Қозоғистон	332017	2,0
Туркманистон	317333	1,9
Русия	126899	0,76
Украина	20333	0,1
Белорусия	3537	0,02
Литва	1453	0,01
Молдова	1391	0,01
Озарбайжон	1379	0,01
Грузия	1305	0,08
Латвия	925	0,006
Эстония	595	0,004
Арманистон	246	0,001

СЕРТИФИКАТЛАРНИ ҚАЙТАРИБ ОЛИШАДИМИ?

Мен 1991 йилнинг бошида «Менатеп» илмий-техника тараққиёти тижорат акционерлик банкига тегишли бўлган сертификат (қимматбаҳо қоғоз)лар сотиб олган эдим. Собиқ Совет Иттифоқи тарқатиб юборилгач республикаларда кўплаб ўзгаришлар рўй бераяпти. Шу туфайли қўлимдаги сертификатларни топширмоқчи бўлиб, Тошкент шаҳридаги омонат касса ва банкларга борсам қабул қилишмади. Қаерга мурожаат қилай? Маслаҳат беринг.

Ҳурмат билан: Эркин ТОШБОЕВ.

Муштарийимизнинг бу мактубини давлат банки шаҳар бошқармасининг бошлиғи Шомаҳмуд Шоғиёсов шундай шарҳлади:

— Юқорида кўрсатилган «Менатеп» тижорат банки Москвада жойлашган. Андижон шаҳрида эса унинг бўлими мавжуд. Банкдан қимматбаҳо қоғозларни сотиб олган фуқаролар фақат ўша жойнинг ўзига қайта топширишлари мумкин. Бошқа шаҳарлардаги банк ёки омонат кассалари бу вазифани бажармайди.

Мажид РАИМОВ тайёрлади.

* Акс садо

Мутлақо воз кечиш ярамайди

«Мусоҳаба»нинг илк саҳифасида эълон қилинган «Интерқиз»га тамға керак, аммо...» сарлавҳали мақола менда катта қизиқиш уйғотди. Билдирилган фикрлар асосан ўринли. Чунки беҳаё фильмлар тарғиб қилинаётганига асло бефарқ қараб бўлмайди. Аммо бу марказий телевидениедан мутлақо воз кечиш керак, деган маънони англатмаслиги керак. Аввало мазкур канал орқали жуда кўп янгиликлардан хабардор бўлиб бораяпмиз. Қолаверса болаларимиз учун ҳам, ўзимиз учун ҳам қизиқарли дастурлар намойиш этилмоқда.

Оиламизда уч фарзандимиз бор. Улар айниқса «Хайрли тун, кичкинтойлар!», «Зазеркалье», «Болалар мусиқий клуби» туркумидаги кўрсатувлар, шунингдек Уолт Дисней мультфильмларини завқ-шавққа тўлиб томоша қиладилар. Ўзим эса ҳар ҳафта «Бойлар ҳам йиғлайди» телевизион фильмини сабрсизлик билан кутаман. Айтмоқчиманки, марказий телевидение билан ҳамкорликда ишлашни йўлга қўйиш керак.

Муҳаббат ТУРСУНОВА,
Фрунзе районидаги Гуцулов кўчасида яшовчи уй бекаси.

* Кўпнинг кенгашига

Ўзлигимиз тиклансин

ВИЖДОН, ор-номус, тантилик, жангарликнинг катта-кичиги, пастбаланди бўлмаганидек, қадриятларнинг ҳам бирламчи-иккиламчиси бўлмайди.

Қадриятлар йиллар ва асру асрлар давомида неча-неча авлоду аждодлар томонидан яратилиб, узоқ давом этган ва этаётган тажриба-синовлар, ўзаро алоқалару муносабатларда сайқалланиб, маъно-мазмун жиҳатдан теранлашиб боради. Шу боисдан ҳам ҳаётда қарор топган анъаналар тарих тўфонлари-ю даврлар ур-сурлари, кишилар жоҳилликлари-ю тазйиқлардан эсон-омон ўтиб, бардош бериб, суяк суриб, ота-боболаримизнинг донишмандлигини ўзида акс эттирган муҳим восита сифатида авлодлар тарбиясида бамисоли мактаб, дарслик вазифасини ўтаб келмоқда.

Ҳа, тарих тарих бўлибдики, қадриятлар қувғин қилинди-йўқолмади, чопилди-чопилмади, осилди-осилмади, топталди-топталмади, янчилди-янчилмади, яшаб келди, эл-юрт хизматини ўтайверди. Бу ҳол айниқса бизнинг давримизга келиб ўн, йўқ, юз чандон кучайди.

«Она Ватан»ми ёки «Ота юрт»ми?

...ЎҒЛИМ, шуни доимо ёдда тутгинки, дунёга келганингиз ва бағрида эркаланиб, ўсган жой табаррук ҳамда мўътабар ота номи билан «Ота-юрт» деб аталади. Едириб, ичириб катта қилган халқ эса она сути берган онанинг номи билан она халқ деб юритилади.

Буни ҳеч қачон эсдан чиқарманг». (Дадам Мулла Муродилла қори Зиёдилла ўғли насиҳатларидан).

Йўқ, биз, шу жумладан мен ҳам дадам гапларининг аксини қилиб, юртимизни «Она-Ватан» деб атадик ва атамоқдамиз. Ваҳоланки, ақли расо, зукко, доно туркий, шу жумладан ўзбек халқида Ватан қанчалик улуғланмасин, кўтариб мадҳ этилмасин она билан аташ бўлмаган. Аксинча, оиланинг пиру-бадавлати, бузруквори отага тенглаштирилиб, «Ота-юрт», «Ота-диёр» деб қадрланган. Зеро, йигит, яъни куёв келинникида қолмаган. Балки умр йўлдошини ота диёрига, ота хонадонига олиб келган.

Ўзбекларда ота-онадан пайдо бўлган зурриёт онасининг ота-онаси, қавм-қариндошиникида ватан тутганини ҳеч эшитганмисиз? Ёки ўғил камдан кам ҳолда қайнонасиникига бориб, уй-жой қуриб, уникида яшаб қолади.

Оналарни ҳар қанча улуғлаш, қизкелинларни бошга қўйиш билан бирга биз ота-юрт, ота-диёр, ота-ватан тушунчаларини янада қадрламоғимиз, асл маъносини англаб етмоғимиз лозим. Оилада, ҳаётда оталар обрўсининг тушиб кетиши, авлод-фарзандлар олдида қадрсизланишига маълум маънода «Она Ватан» тушунчаси сунъий равишда қўлланаётгани ҳам сабабчидир.

Ўтмишда гул сотилганми?

ШАРҚОНА, бағоят халқчил қадриятлардан яна бири гул билан боғлиқдир. Дарҳақиқат, гул ўзбекларда яхшилик, эзгулик, софлик, севги, вафо, назокатлилик рамзидир. Қадим-қадимлардан ўзбек ўз ҳовлисига озми-кўпми гуллар экқан: райҳон, раъно гул, чинни гул, жамбул, ишқи печак (қизил, кўк, зангори), номозшом гул, атир гул, гулсафсар, қашқар гул, хина, бахмал гул, гултожихўроз, бойчечак, гулқаймоқ, гулчўмўма, лола ва бошқалар.

Таомга кўкатлар қатори жамбул, райҳон ҳам солинган. Деҳқон қўш ҳайдаганда, оналаримиз ҳиргойи қилиб кашта тикканда, қизларимиз ёр васлига етиш иштиёқида ёнганларида қўлларида, чаккаларида гул бўлган. Раҳматлик отам Муродилла Қори Зиёдилла ўғли ва онам Бибисора Худойберган қизи Муродова бир умрга гул ошиғи бўлиб ўтишган, десам муболаға бўлмайди.

Кўриниб турибдики, деҳқону косибнинг, аёлу эркакнинг энг қадрлаган ва эъзозлаган нарсаларидан бири гул экан. Ҳатто ёзда гулни қуритиб, қишда овқатга солишга, кўнгилни яйратишга, давога қўллашни одат қилганлар. Аммо гул ҳар қанча қадрланмасин, ўз меъёрида, ахлоқ-одоб доирасида бўлган. Улар бошқа мева-чева, резавор экинларни камситиш, ҳатто йўқ қилиб юбориш ҳисобига экилмаган, албатта.

Гул —яхшилик аломати, оила безаги, хонадон кўрки, ишқ-муҳаббат рамзи. Аммо, ўтмишда оқлик — сут ва қатиқ каби гул ҳам сотилмаган, яхши ният билан яқин кишиларга тақдим этилган. Бизнинг давримизга келиб, айниқса ҳозир гул бойиш манбаига айланди, савдо-сотиқнинг олий даражасига кўтарилди, десак хато қилмаймиз. Унинг бир донаси фалон сўмгача бориб етди. Тўғри, гул экиш савоб, балким ҳамма нарса пул билан ўлчанаётган бир даврда уни сотиш ҳам гуноҳ эмасдир. Аммо, ҳамма нарса меъёрида бўлмоғи ва гул билан боғлиқ халқимиз удумларини эсдан чиқармаслик керак.

Малик МУРОДОВ.
Абдулла Қодирий номидаги Тошкент маданият олийгоҳининг профессори.

МУҲАРРИРИЯТДАН: куюнчак муаллифимиз ўзбекона одатлар, қадриятларимизга тааллуқли бўлган долзарб масалаларни ўртага ташлаган. Ўйлаймизки, эътиборингизга ҳавола этилган ушбу мавзу бўйича ўз фикр-мулоҳазаларингизни изҳор этасиз, азиз муштарийлар!

* Нуфузли фикр

УЛАР САДАҚАГА МУҲТОЖМИ?

Ҳурматли муҳарририят! Кейинги пайтда пойтахтимизда тиланчилар кўпайиб кетди. Балки бунга бозор иқтисодиёти қийинчиликлари сабабчи бўлаётгандир. Аммо наҳотки, бугунги кунда тўрт мучали соғ одам ўзини-ўзи боқа олмаса! Балки текинхўрликнинг бошқача кўринишидир. Сохта «тиланчи»ларни назорат остига олиб, уларни тартибга чақирувчи идоралар борми!

Абдираҳмат НОРҚОБИЛОВ,
илмий ходим.

Муштарий кейинги пайтда ҳаётимизда долзарб бўлиб қолган муаммони ўртага ташлаган. Шу ҳақда ўз фикр-мулоҳазаларини баён этишни илтимос қилиб, Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармаси жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг бошлиғи, милиция майори Шораҳим РАСУЛОВга мурожаат қилдик.

— Дарҳақиқат, сўнгги вақтларда Тошкентда тиланчилар сони кўпайиб кетди, — деди у. — Бундай ҳолни ўрганиш ва тегишли чора кўриш учун Ички ишлар ходимлари муайян ишларни амалга оширмоқдалар. Фикримизнинг далили сифатида Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармасининг кейинги 1—2 йил ичида, бу ҳолатга қарши олиб борган курашини таҳлил қилиб, унинг натижаларига мурожаат қилсак.

1990 йилда иши ва турар жойининг тайини йўқ, шаҳримизда яшаш учун зарур неъматларни тиланчилик ва жиноят йўли билан топиб юрган 5522 нафар киши ички ишлар ходимлари томонидан ушланган. Улар шахси ва турмуш тарзларини аниқлаш учун шу тоифадаги кишиларни ушлаб туришга мўлжалланган шаҳримиздаги 400 ўринли қабул қилиш ва тақсимлаш муассасасига жойлаштирилганлар. 1991 йилда эса бундай тоифадаги ушланган кишиларнинг сони қарийб 2000 нафарга ортиб, 7511 кишини ташкил этди. 1992 йилнинг ўтган 2 ойида эса уларнинг сони 1338 тага етди. Юқорида келтирилган рақамлардан кўриниб турибдики, бундай кишилар сони уларга нисбатан кўрилаётган чора-тадбирларга қарамай йилдан-йилга ошиб бормоқда.

Шаҳримизнинг тақдирига, келажагига бефарқ қарай олмайдиган ҳар бир фуқарода, юқоридаги хатда келтирилганидек, булар кимлар, қаердан келганлар, уларнинг ватани борми, нима сабабдан ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғулланмай шаҳримизда санғиб юрибдилар, уларга нисбатан бирор-бир чора кўрилаяптими каби саволларнинг туғилиши табиийдир.

Аввало, ички ишлар ходимлари томонидан дарбадарлик, саёқлик ва тиланчилик билан шуғулланганликлари учун ушланган кишиларнинг қарийб 80—90 фоизини муқаддам судланганлар, жиноят содир этиб жазодан қочиб юрганлар, оиласи ва қариндош-уруғлари билан алоқаларини узганлар, турли юқумли касалликларга (сил, таносил, бўғма, тери) чалинганлар, турли даражадаги ногиронлар ва бошқа меҳнат қобилиятини қисман ёки бутунлай йўқотганлар ташкил қилади. Тошкентнинг «Нон шаҳри» эканлиги ҳақидаги таъриф бутун собиқ Иттифоққа маълум эди. Бундан ташқари жумҳуриятимизда қишнинг унча совуқ бўлмаслиги ҳам юқорида таърифланган тоифадаги кишиларни ўзига оҳанрабодек тортади. Собиқ Иттифоқ раҳбарларининг: «Ҳар бир киши қаерда бўлмасин ўзларини ўз уйларидек ҳис қилишлари керак», — деб олиб борган сиёсатлари туфайли шаҳримизда уларнинг кўпайишига сабабчи бўлган омиллардир. 1991 йилда ички ишлар ходимлари томонидан Тошкент шаҳрида бемақсад дайдиб юрганлар ва тиланчиларнинг шахслари, турмуш тарзлари ўрганилганда уларнинг 2285 таси Русиядан, 1480 таси Қозоғистондан, 650 таси Украинадан келганликлари ва шу жумҳуриятларнинг фуқаролари эканликлари аниқланди. Туркманистон ва Қирғизистондан келиб, Тошкентдаги дайдилиги учун милиция ходимлари томонидан қонуний ушланган 514 кишининг ва Ўзбекистоннинг турли вилоятларидан Тошкентга келиб дайдиб юрган 2220 кишининг 90—95 фоизи рус миллатига мансуб эканликлари аниқланди.

Шулардан айримларини мисол тариқасида келтириб ўтсак: «Тошкент» меҳмонхонаси ҳудудида тиланчилик қилганлиги учун ушланган фуқаро Нурцевич Воида Станиславовна 1919 йилда туғилган. Брест шаҳридан келган. «Ўзбекистон» меҳмонхонасидан тиланчилиги учун ушланган Валиева Маршалим Гараевна 1929 йилда туғилган. Қозон шаҳридан келган. «Марказий универмаг» атрофида тиланчилиги учун ушланганлар 1932 йилда туғилган фуқаро Пбаткина Мария Сергеевна Эстония жумҳуриятидан келган. 1930 йилда туғилган Пуговкина Надежда Алексеевна Пермь областидан келган; Попова Нина Кузьминична 1945 йилда туғилган, Саратов вилояти Дергачи районидан келган. Бу рўйхатни яна ҳам давом эттириш мумкин.

Дайдиларни Тошкентнинг одамлар билан гавжум жойида учратиш мумкин. Бу жойлар «сердаромадли»лигига қараб тиланувчилар ўртасида тортишувларга сабаб бўлади.

Бундай кишилар учун Ўзбекистон Жиноят мажмуасининг 220-моддасида жазо белгиланган бўлсада, амалдаги қонунга биноан меҳнатсиз даромад қиладиган I—II—III даражали ногиронлар, 55 ёшдан юқори бўлган аёллар ва 60 ёшдан юқори эркаклар жавобгарликка тортилмай, кексалар ва ногиронлар уйига жойлаштириш кўзда тутилган. Жумҳуриятимизнинг Бухоро вилояти Қоракўл районида жойлашган 500 ўринли кексалар ва ногиронлар уйида бўш ўрин бўлмаганлиги туфайли собиқ Иттифоқнинг турли ҳудудларидан келган, милиция ходимлари томонидан ушланган бу тоифадаги кишиларни бу муассасада жойлаштириш имкони йўқ.

Умуман жиноят мажмуасида кўзда тутилган жазо амалда ҳеч кимга нисбатан қўлланилмайди. Жазонинг йўқлиги ҳеч ерда ишламай тиланчилик ва бошқа йўллар билан даромад қиладиганларни маълум даражада рағбатлантирмоқда.

Тиланчиликка ислом динининг муносабати қандай! Имом Бухорий номидаги Тошкент Ислом олий маъҳади вакили Музаффар КОМИЛОВ бу ҳақда шундай деди:

— Бисмиллоҳир роҳманир роҳим.

Аллоҳ ва унинг расулига ҳамду санолар бўлсин.

Аллоҳ таоло биз бандаларига дунё ва охират роҳатларига етишишимиз учун Қуръони Карим оятларини нозил қилди. Аллоҳ таоло ўзининг расули Муҳаммад алайҳиссаломга айтадики: «...Аммо етимга қаҳр қилма. Ва тилагувчига қўпол муомала қилма. Ва парвардигорингни инъомини баён қил». («Зуҳо» сураси 9-11 оятлар.)

Яъни Инсонларга, етимларни хўрламасликка, уларни кўча-кўйда, тўй-маъракаларда камситиб кўнглига озор бермасликни буюради. Чунки улар ҳам Аллоҳнинг бандаси, уларнинг етим бўлиб қолишлиги айблари эмас. Ва яна «Соил» (ночорликдан тиланиб келувчи, гадо)ларга, улар келганда бирор нарса эҳсон қилишни, агар иложи бўлмаса яхши муомала қилиш кераклигини буюради. Ва яна Аллоҳнинг бизга берган неъматларига шукр келтиришимизни, шукр эса неъматни бергувчига мақтов айтиш ва шу неъматларни ҳалол йўлга сарф қилмоқни буюради.

Энди «Соил»лар яъни тиланчилар ҳақида бир оз тўхталиб ўтсак. Ҳозирги давримизда тиланчилик билан шуғулланиб, шу орқасидан кун кўраётганларнинг аксарияти шариатимизда кўрсатилган «соил»лик шартларига жавоб бермайди. Чунки, меҳнатга лаёқатлилари бор. Агар текшириб кўрадиган бўлсак, сизу биздан яхши яшайди, лекин кўчаларда, бозорларда ва бошқа дуч келган жойларда бақириб-чақириб халқдан бир нима ундириш умидида изғишади. Бунинг сабаби нимада? Сабаби одамларнинг диндан, имондан йироқлашиб кетганларидадир. Агар одамлар Аллоҳни таниб, унинг буйруқларига итоат қилганларида эди, жамиятимизда бундай ишсиз, бетайин кимсалар камроқ бўлган бўлур эди.

Расулиллоҳ саллоллоҳо алайҳи вассалам айтадиларки: «Кимки ўзгалар молидан ўз бойлигини кўпайтириш ниятида сўраса, демак у ўзига дўзах оловини сўрабди. Хоҳласа озайтирсин, хоҳласа кўпайтирсин».

Юқоридаги ҳадиси шарифда айтилганидек, ҳозирги «соил»лар (тиланчилар) аксари йўқчиликдан, азбаройи қашшоқликдан эмас, балки молу давлат йиғиш ва бу дунё роҳати учун шу ишлар билан шуғулланадилар. Шароитимизда бундай тиланчиларга садақа беришлик дуруст эмас. Молу дунё тўплаш умиди билан олинган бундай садақалар, шундай кишиларга охиратда азобли ўт бўлиб тўпланиб турар экан. Аллоҳ таоло бизларга Қуръони Каримда бир неча тоифа кишиларга хайр-эҳсон беришлик жоиз эканлигини баён қилади. Фақир киши, мискин яъни ейишга ҳам, кийишга ҳам ҳеч нарсаси бўлмаган кимса, етимлар, қарздор кишилар ва мусофирлар шулар жумласидандир.

Агар имконияти бўлса, қудратингиз етса садақа, хайр-эҳсонларни тез-тез қилиб туриш керак. Жумладан, етим болаларга, бечора, касалманд, ишга ярамайдиган заиф ва ғариб кимсаларга бериб борилса жуда катта, ҳам дунёвий, ҳам охират савобига эга бўлган бўламиз. Пайғамбар алайҳиссалом айтганларидек: «Қиёмат кунида мўъмин киши ўз садақасининг соясида соялайди».

Яъни: бу дунёда қилган хайр-эҳсони қиёматда дўзах алангасидан тўсиб турар экан.

Ва яна Расулиллоҳ: «бировларнинг қўлига қараб, бирор нарса униб қолармикан деб таъма қилиб яшашдан, арқон олиб, тоққа чиқиб, машаққат билан ўтин териб уни сотиб тирикчилигини ўтказганы яхшироқдир. Чунки одамлар унга беради ёки бермайди, яъни рози бўлади ёки бўлмайди», — деган эканлар.

Албатта бу гаплар ҳар кимнинг виждонига, ақл-идрокига ҳавола қилинади. Фақат олувчилар бу ишларнинг оқибатини бир ўйлаб кўрсалар ва хайр-садақа берувчилар ҳам кимга, қандай беришликни тушуниб олсалар нур устига аъло нур бўлур эди.

Қаноат қилган киши азиз бўлур,
Таъма қилган киши охир хор бўлур.

Муҳиддин БОЗОРОВ тайёрлади.

* Қутлуғ қўлёзмалар

НАВОИЙ БАЁНИДАГИ ВАЛИ ИНСОН

ҲУСАЙН Мансур Ҳаллож ўз замонида буюк инсон, ўз даврининг етук билимдони, таълимотчиси сифатида машҳур эди. Алишер Навоий Ҳалложнинг ўз замонасида шарқнинг буюк мутафаккирлари Жунайд Бағдодий, Ҳусайн Нурийлар билан суҳбат тутганини бежиз ёзмагандир. Ҳалложнинг олиҳиммат, улуғ зот эканини бир Вали таърифлайди: **«Мутаахҳирлардин Султони тариқат Шайх Абу Саийд Абулхайр қаддаса сирраҳулло дебдурки ул улувв ҳолдадур ва онинг замонида Машриқдин Мағрибгача анингдек йўқ эрди»**, таърифида ёзса, **«Шайх Абу Абдулла Ҳафиф ани Имом раббони дебдурлар»** деб кўрсатиб ўтади.

Фаридиддин Аттор ўзининг машҳур «Тазкират ул—Авлия» асарида Мансур Ҳалложни «Авлиё» даражасида улуғлаган эди.

Буюк мутафаккир Алишер Навоий Мансур Ҳаллождек Вали инсон тақдирида юз берган воқеа-ҳодисаларга бефарқ қарамайди. У ёзади: **«Машойих анинг ишида мухталифдурлар, кўпраки ани рад қилибдурлар, неча тандин бошқа, Шайх Абул Аббос Ато ва Шайх Шиблий ва Шайх Абу Абдулло Ҳафиф ва Шайх Абулқосим Наср Ободий ва Шайх Абул Аббос Шурайъким анинг қатлиға ризо бермадилар ва фатво битимадилар ва дедиларким биз билмасбизким ул не дейдур. Ва Кашфул-маҳжуб китобида барча мутааххир машойихи ани қабул қилибдурлар».** Бу фактларда Мансур Ҳалложнинг замондошлари бўлган кўп сондаги авлиёларнинг Ҳалложни қатл этишга рози бўлмагани кўрсатилган.

Алишер Навоий Ҳаллож қатлига боғлиқ барча сабабларни бирма-бир кўрсатиб ўтади. Алишер Навоий яна бир асосий сабабни Хусайн Мансур Ҳалложнинг устози ҳукмида келтиради: **«Устоди Абу Амру бинни Усмон Макки жузв тасниф қилиб эрди, тавҳидда ва бу тойифанинг илмида. Сўз дақиқ эрди ва ёшурур эрди. Ул ёшурун олиб ани ошкора қилди. Ва сўзнинг диққати жиҳатидан эл фаҳм қилмай анга мункир бўлдилар ва маҳжур қилдилар. Ул Ҳалложни қарғадиким илоҳи бираввни анга гумарларким илк аёғин кесгай ва кўзин ўйгай ва дорға тортқай. Ва барча анго воқе бўлдилар устоди дуоси била».**

Ушбу келтирилган далилда **«Тавҳидда ва бу тойифанинг илмида сўз дақиқ эрди ва ёшурур эрди»** билан **«эл фаҳм қилмай анго мункир (инкор этувчи) бўлдилар ва маҳжур (айрилиб қолиш) қилдилар»** масаласи бор эди. Муаллиф асосий эътиборни замонининг муайян таълимоти ва унинг йўналишига қаратади. Айниқса, ҳақиқатга етишиш, илми, аниқроғи, инсон руҳининг Илоҳий руҳ билан қўшилиши таълимотидаги бу илмий тавҳид ўша замон қонунига кўра барчага ошкора қилинмаслиги назарда тутилган. Чунки, энг мураккаб илм ҳисобланган тавҳидга кўпчилик омманинг тайёр эмаслиги, уни инкор этиши ҳамда бу илмни тушунмасдан ундан ажралиб қолиш хавфи кўрсатилиб берилган. Навоий халқ ҳаёти билан боғлиқ масалани Зуннун Мисрий баёнида бундай ёзади: **«Зуннун қаддаса оллоҳу сирраҳу дедиким, уч сафар қилдим ва уч илм келтурдим. Аввалғи сафарда илми келтурдумким хос қабул қилди ва оми ҳам қабул қилди. Иккинчи сафарда илми келтурдумким хос қабул қилди ва оми қабул қилмади. Ва учинчи сафарда илми келтурдумким на хос қабул қилди ва на оми»** (Н. М. 6ᵃ варақ). **«Шайхул ислом қаддаса сирраҳу дедиким аввал табба илми эрдиким ани хос ва оми қабул қилдилар. Иккинчи таваккул ва муомилат ва муҳаббат илми эдиким хос қабул қилди ва оми қабул қилмади. Учинчи ҳақиқат илми эрдиким элнинг илми ва ақли тоқатидин ташқари эрди. Халойиқ англамадилар ва анга инкорга қуптилар. Ул вақтгача ким тарих икки юз қирқ бешда Зуннун оламдин ўтти».** (ўша бет). Ушбу кўрсатилган масалада кўпчилик омма эмас, балки, олим кишиларнинг ҳақиқат илмиға бўлган тушунчалари шаклланмагани кўрсатилган эди. Бу масала билан Алишер Навоий Ҳаллож қатли масаласига яна ҳам аниқ манба кўрсатиб ўтган эди. Айниқса, ўқувчига давр моҳиятини очиқ кўрсатиб берганини кўрамиз. Абдумалик Ускаф тўғрисида тўхталиб шундай ёзади: **«Абдумалик Ускаф Ҳалложнинг шогирди эрди ва умри юз йигирма етти. Абдумалик айттиким, бир кун Ҳаллождин сўрдимки, эй шайх ориф кимдур? Ул айттиким ориф улдурки уч юз тўққузда зулқаъда ойининг йигирма тўртида сешанбў куни ани Бағдодда Бобул тоққа илткайлар ва аёғ иликин кесгайлар ва кўзин ўйғойлар ва Сарнигун дордин осқойлар ва танин куйдургайлар ва кулин кўкка совурғайлар. Мен мулоҳаза қилур эрдим, ҳамул тарихда ул деганларни барчасин анга қилдилар. Ҳайкал отлиғ шогирдини ҳам анинг била ўлтурдилар».** Алишер Навоий Абдумалик Ускаф тилидан Ҳалложнинг Ориф зот эканини, яъни, ўзидан кейин бўладиган воқеаларни билувчи буюк билимдон «ориф»нинг ўзи Мансур Ҳаллож эканини кўрсатиб бергандир. Демак, Ҳаллож нафақат Вали зот, балки, ориф эканлар. **«Ҳамул тарихда ул деганларни барчасин анга қилдилар»** иборасида Ҳалложнинг оёқ-қўлларини кесиб, кўзин ўйиб, дорга осгандан кейин унинг танини куйдирган, кулини кўкка совурган энг аниқ ҳолатдаги 309 ҳижрий йили зулқаъда, милодий 922 йил 21 март келиб чиқади. Бу воқеаномани Зуннун Мисрий тўғрисидаги **«учинчи ҳақиқат илми эрдиким элнинг илми ва ақли тоқатидан ташқари эрди»** тарихи санадаги 245 ҳижрий, милодий 859 чиқади. Бу саналарни бир-бирига қиёс этганимизда 60 йилдан салгина кўпроқ фарқ қилади. Демак, Ҳалложнинг қатли, ҳақиқат илмига на халқ, на олам тайёр эмаслиги шароитида мавжуд бўлганининг гувоҳи бўламиз. Алишер Навоий Ҳаллож қатлиға оид маълумотлар билан чекланиб қолмай, балки, замонасидаги жамият ва халқнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётини ҳам аниқ ёритиб берган. Навоий Ҳалложнинг ўғли Аҳмад ибни Ҳусайн тўғрисида қуйидагиларни ёзади: **«Шайҳул ислом дебдурки, Абу Абдулло Бокудин эшиттимки, дедиким Ҳусайн Мансур ўғли Аҳмад дедиким, отамнинг сўнгги кечаси васият талаби қилдим. Дедиким нафсингни бир шуғулға сол. Андин бурунки сени бир шуғулға солғай. Дедимким бир нима васиятқа орттур. Дедиким вақтики борча ҳидматқа қўшиш (ҳаракат) қилғайлар сен бир нимага қушиш қилким, зарраий ондин сақлайин амалдин (тирик жонлар тўғрисидаги ҳаракат. Инсон ва жинлар ҳаракати) улуғроқ ва яхшироқ бўлғай. Сўрдимки ул недур? Дедиким маърифат».** Навоий Вали ва Ориф инсон Ҳалложнинг ўз ўғлиға маърифатни васият қилганини келтирар экан, маърифатсиз буюкликка етиб бўлмасликни Ҳаллож ҳаёти мисолида ифодалайди.

Алишер Навоийнинг «Насойим-ул муҳаббат» асарида келтирилган Ҳусайн Мансур Ҳаллож тўғрисидаги маълумотлар, воқеа-ҳодисалар сабаб ва оқибатлар, фикр ва моҳиятлар Шарқ фалсафаси учун ғоятда аҳамиятли. Шунинг билан бирга тарихий ҳужжат сифатида бениҳоя қимматлидир.

Ҳамидхон ИСЛОМИЙ,
Ўзбекистон Фанлар академияси Ҳамид Сулаймон номидаги қўлёзмалар илмгоҳининг катта илмий ходими.

* Тарих зарварақларидан

ТИЛЛО ЯНГЛИҒ ТОБЛАНГАН

ИНСОНГА табиат ато этган ҳусн ўша шахс учун бахт, насиба саналади. Жисман гўзаллик дунёсида товланган инсон қалбида кўпинча жамият учун яхшилик — фойда келтириш туйғуси бўртиб туради. Ҳа, шундай.

Айниқса, аёл қалбида яширинган шундай туйғулар кўз-кўзланса-чи? Бу — гўзал қиёфа қаърида уммон янглиғ чексиз ҳаёт мусиқасини яна бир парда баланд кўтаради. Бундай табиат инъом этган гўзаллик ўзбек миллати орасида турли кўринишларда салобат билан товланади. Бу товланишлар айниқса поэзияда — шеъриятда янада жарангдорроқ бўлиб кўринади. Бу нарса ўзбек поэзияси тарихи анъаналарининг давоми сифатида айниқса 20-ва 30-йилларда баҳолу қудрат кўзга ташланди.

Бу ерда гап аёл қалби — бир вақтлар «айб» сифатида куйлашдан тийиб қўйилган нафис қалблар тўғрисида бормоқда. Айтиш жоиз бўлса, менинг тушунчамдаги аёл қалби — шиша. У сингач, аслича тикланмайди. У ўта нозик ва нафис. Шу боис, шиша янглиғ мусаффо, ипак каби мулойим аёл қалбидан булоқ сингари отилиб чиққан мусиқий туйғулар, поэтик тизмалар ҳароратли, қайноқ ва таъсирли бўлади. Уни лирик қалб дегим келади. Ана шундай лирик қалб, ноёб истеъдодлардан бири катта педагог, ҳассос шоира, ўткир журналист Хосият Тиллахон қизи эди.

Таниқли адабиётшунос Тўхтасин Жалолов таъбири билан айтганда, «Ўзбек совет шеъриятига аёл овозини жўр этган илк қалдирғочлардан Ойдин Собирова билан Музайяна Алавияни ҳамма билади, аммо шеъриятга булардан ҳам олдинроқ кириб келган Хосият Тиллахоновани ҳозир камдан-кам киши эслайди».

Бу фикрларнинг асоси бор, албатта. Хосиятхоним ўзининг 15 ёшлигидан бошлаб яратган шеърларини тўплаб ашъор қилишга улгурмади— мудҳиш ўлим уни 30 ёшида олиб кетди; унинг яратган қирққа яқин тизмалари, элликдан ортиқ хабар, лавҳа, публицистика ҳамда педагогика — таълим-тарбияга доир илмий-методик мақолалари жам қилинмай қолди.

Яхшиси, ушбу кўзингизга бир олам самимият билан қараб турган кўркам ва кўҳлик аёлнинг ўз қўли билан ёзган таржимаи ҳолидан келтириб, ҳассос шоира, тажрибали педагог ва таниқли журналистнинг шахсиятини эслаганимиз маъқул. Таржимаи ҳол 1927 йил 15 майда партияга ўтиш учун рус тилида ёзилган:

«Мен 1907 йилда Тошкент шаҳрида камбағал оилада туғилганман. Отам деҳқончилик билан шуғулланганлар, кейинчалик тери ошлаш ишлари билан банд бўлдилар; 12 ёшга кирганимда отам вафот этдилар.

Мен 1920 йили ўзбек хотин-қизлар маориф институтига ўқишга кирдим. Ўқишни битиргач, мактабларда ўзбек тили ва адабиётидан дарс бердим.

1925 йили Эски шаҳар район фирқа қўмитаси мени ўз ҳузурига чақириб, хотин-қизлар бўлимини бошқаришни топширди. 1926 йилда Ўрта Осиё Коммунистик университетига ўқишга кирдим; ўқишни 1927 йилда битирдим; Самарқанд округ комсомол қўмитаси хотин-қизлар бўлимини бошқардим».

Ҳаёт билан ҳамоҳанг қайнаган, ўз миллатининг саводхон ва маданиятли бўлиши йўлида зўр дард билан қайғурган Хосият опанинг педагогик ва ижтимоий-сиёсий фаолиятининг юксаклиги ҳақида ҳар қанча гапирса арзийди. Бинобарин, ўша 20-йилларнинг маориф ва маданиятида, 30-йилларнинг ижтимоий ҳаёти — таълим-тарбия ва журналистикасида салмоқли ишлар қилган, айниқса ўзбек шеърияти ва публицистикасида маълум ва машҳур бўлган Хосият Тиллахонова ҳаёти фаолияти жамоатчиликка кенг ёйилди.

У ўз фаолиятини муаллимлик сирларини юксалтиришгагина қаратиб қолмади. Айни чоқда бадиий ижод, журналистик жараён билан ҳам узвий боғлиқ ҳолда фаолият кўрсатди: У 1927 йилда «Янги йўл» (ҳозирги «Саодат») журналида ишлай бошлади. 1929 йилдан ушбу журналда масъул котиб, бош муҳаррир ўринбосари, 1931—1934 йиллар орасида бош муҳаррир лавозимларида ишлаб, халқимизнинг миллий-маданий ва ахлоқий савиясини янада оширишда яхши хизмат қилди. Хотин-қизларимиз эрки ва озодлигини куйлади, инсоний қадриятлар ва мусаффо севги унинг лирик қаҳрамони сифатида ўрин топган.

Дарвоқе, Хосият Тиллахонованинг келиб чиқиши, фуқаролик ҳолатлари тўғрисида мухтасар бўлса-да, икки оғиз гап қотдик. Ўша суронли, урди-сурди йилларида эрк ва бахт учун, ўз қадриятларимиз ҳимояси учун даҳшатли бир қавллилик билан ижод қилган, замон ғаламисликларига мардонавор бардош берган ҳолда қалам сурган шоиранинг қалб нидоси ёзма нутқимизда зарб этилиб, бир умр қолдирилди. Шунисига ҳам раҳмат!

У педагогик, журналистик ҳамда ижтимоий-сиёсий иш фаолияти давомида ўзбек миллий маданияти—шеърияти, педагогикаси, журналистикаси соҳасида бир дунё ёдгорлик қолдирди. Унинг 15 ёшлигида «Интилиш» (1922), «Уйғониш» (1923), «Ёруқ ойға» (1923) ҳамда «Қутлаш» (1926), «Ўртоғим овози» (1926) каби ўндан ортиқ ғоявий пухта, бадиий баркамол шеърлари эълон қилинди.

Бу шеърлар ўша давр лирикасининг ёзув нутқидаги амалий ифодаси сифатида обрў топди. Унинг ихчам, лекин мазмундор ижодида даврнинг бебошлиги, ҳалол меҳнат, соф севги, ер ислоҳоти, янги турмуш, хотин-қизлар озодлиги, илмга чанқоқлик, инсоний қадриятга доир мавзулар жарангдор мисраларда баралла куйланди:

Янги тилак, янги ҳавас, янги куч
Ҳозир мени ухлатгали қўймайдир.
Эски амал, эски алам, эски ўй,
Нари кетмай, кўз олдимда ўйнайдир.

Хосият Тиллахон қизининг лирик ижоди 20-йилларда айниқса барқ урди. Унинг 1928 йилда «Аланга» журналининг 2-сонида эълон қилинган «Янги турмуш», 1929 йили «Ер юзи» журналининг 21-сонида босилган «Тўлқинлар қучоғида», шу йили «Аланга» журналининг 34-сонида босилган «Қонли қўллар» каби ўндан ортиқ бадиий баркамол шеърлари халқимиз қалбига ихтиёрий етиб борган лирик талқинлар эди.

Хосият Тиллахонова шеърларида озодлик, мустақиллик, эркин ҳаёт, хотин-қизлар озодлиги, ҳаёт ва турмушнинг янги қирралари — қайғу-ҳасратдан халос бўлиш, соф севги муаммолари, юрак садолари, интим ҳиссиётлари тимсолида нозик сатрларда куйланди.

Журналист-шоиранинг 1929 йилда яратган «Қонли қўллар» шеърида Шарқий Хитой темир йўли қурилиши ва бунинг оқибатида вужудга келган ҳунрезликлар ваҳшийликлар, инграган қалблар нидоси силсиласида таъсирли ифода этилади:

Яна бузилди тинчлик,
Узилди яна паймон иплари,
Яна бошланди йиртқичлик.
Яна қиличлардан ялаб қолди...
Яна қонли қўлларға жон кирди.
...кўзларинг қон сираб,
Кимларга бошланар,
Эй, босқинчи генерал сотқинлар.
Ўлимга йўл бошлаб,
Олтинға сотилдинг
Нажот йўқ бу ишдан
Шубҳасиз янглишдинг...

Бугина эмас, Хосият Тиллахонова қаламига мансуб бўлган, «Янги йўл», «Ер юзи», «Аланга», «Маориф ва ўқитувчи» каби журналлар, «Туркистон», «Қизил байроқ» каби газеталарда эълон қилинган ўнлаб публицистик мақолалари ўша давр нафасини ҳақиқий акс эттирган асарлар эди. У ўтмишни эсдан чиқармаган ҳолда, унинг фожиали одатларини «Тун бургутлари» («Янги йўл», 1929, 9—10. 5-бет), паранжи ташлашнинг ёрқин муаммоларини «Ҳужум» масаласини мустаҳкамлаш керак» («Янги йўл», 9, 1927, 5-бет) каби ўткир публицистик асарларида таъсирли қилиб ифодалаб берган.

Хосият Тиллахонова катта педагог, яратувчи муаллим сифатида халқ орасида саводсизликни тугатишдаги маориф муаммолари хусусида қатор мақолалар эълон қилган қалб эгаси эди. У ўзининг «Саводсизликка ўт очайлик!» («Аланга», 1928) сарлавҳали мақоласида айтган эди: «Кишиларга, айниқса халқ болаларига ёзув, ўқувдангина сабоқ ўргатган ўқитғувчи зиммасидаги ишни ярмини бажарган бўладир. Буни тўла амалга оширмоқ учун энг муҳим масала — ўқитғувчининг дунё қарашини ўзгартириш, онгини бойитиш ҳам тарбия зиммасида турадир».

Ҳа, халқимизда яхшидан от қолади, деган буюк ҳикмат бор. Ҳассос шоира, етук педагог, кенг қамровли журналист Хосият Тиллахон қизи бор-йўғи 30 йил умр кўрди — у 1937 йилда дунёдан кўз юмди.

Атоқли маданият арбоби, маорифнинг катта ташкилотчиси, ўткир фикрли иқтисодчи Салимхон Тиллахонов (у 1931 йилнинг 25 апрелида НКВД «учлик»лари томонидан (34 ёшида) «халқ душмани», «миллатчи» сифатида отиб ташланган)нинг синглиси Хосиятдан Темур исмли ягона фарзанд ёдгорлик бўлиб қолди. У ҳозир техника илмлари доктори, профессор, жумҳурият Фанлар академияси Кибернетика илмий-тадқиқот институтининг лаборатория мудири, олий мактаб муаллими.

Биз бугунги кунда ўзбекнинг эрк учун, мустақиллик учун, бахт-саодат учун, илм-урфон учун курашган, бу муаммолар ҳақида қатор бадиий асарлар, тўлақонли мақолалар ёзиб қолдирган, ижодда тилла янглиғ тобланган ажойиб талант соҳибаси Хосият Тиллахонова руҳи олдида таъзим қиламиз, унинг араб ва лотин графикасида битилган ижод намуналаридан ҳозирги имлода ҳукмингизга ҳавола этамиз.

Ҳайдарали УЗОҚОВ,
тил ва адабиёт илмлари номзоди, доцент.

Хосият ТИЛЛАХОН қизи.

Ёруғ ойга

Кўкни безаб, ёғду сочқон гўзал ой
Кўкдек тиниқ ёғдуларинг чиройлиқ;
Бизга боқиб кулиб турғон юмшоқ ой
Тиғларингни аямағил, тўяйлиқ.

Теграгдаги чизилишган юлдузлар
Сенга қараб бўйин эгиб турарлар;
Соф юзунгда хаттингни бир ўқуғоч
Сендан мана шу нарсани кутарлар.

Соч ёғдунгда раъно гуллар очилсун,
Қопқоронғу зулмат кетсин, босилсун,
Кўкимизнинг яралари беркилиб
Гул ислари дунёмизға сочилсун.

Ўртоғим овози

Отам, жоним, э қиблагоҳим!
Сўзим арзим сиза фарёду оҳим:
Раҳм айланг менга, фарзанд эрурман,
Паранжиларда кўп қийналди жоним...

Кўринмасму отага тенг ўғил-қиз?
Ёмонми ўнг кўзингиз ёки сўл кўз?
Ёмон деб ким этар дилдан жигарни,
Хусусан меҳрибон шафқатли ёлғиз?

Менинг-чун ҳадя қилдингиз палаклар,
Бўйин эгсин қизимга деб малаклар.
Бунинг устига илм ўлса мунаввар
Тилаклар йўлга бошлаб иш тарақлар.

Тўлқинлар қучоғида

Бир замон сенга мен
Ичкари ҳаётнинг
Оғули сафҳасин
Варақлаб ўқувдим.
Баҳорнинг нашъали...
Олтиндай юзидан
Қалбингда туганмас
Парчалар тўқувдим.
Мен кетган чоқларда
Сен оқшом қўйнида
Эркинга тўқинғон
Зулматка дебиндинг.

Денгиздай мавж уриб...
Қонларинг кўбирди.
Отланиб, шайланиб
Ўтмишга тўйирдинг.
Лола гул-чечаклар
Ҳидидан эс олиб
Оппоқ тонг нуридан
Сўроғлаб эз олиб.
Денгизнинг бағриға
Яширдинг, ташладинг,
Чин ҳаёт қўйнида
Бир умр шодландинг.

* Маънавий қадриятларимиз

ХАЛҚИМИЗ ДУРДОНАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИБ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ мустақилликка эришиши билан ижтимоий фанларга қизиқиш кучайди. Эндиликда ушбу фанларга ижодий, илмий ва назарий жиҳатдан ёндошиш, ўз устида мукаммал ишлаш ҳар бир ўқитувчидан жуда катта масъулият талаб қилмоқда. Бугунги куннинг долзарб муаммоларидан бири ўқувчиларда ўз миллатига, динига, маънавий қадриятларига, ўтмишига ва ҳозирги кунга чуқур ҳурмат билан ёндошиш, қолаверса, бошқа миллат вакилларига нисбатан мулоқот маданиятини тарбиялаш, тинчлик-тотувлик, ўзаро иттифоқда яшаш руҳида тарбиялаш билан бирга уларнинг маданий-маънавий қарашларини шакллантиришдир. Ҳозир олий ва ўрта махсус ўқув юртлари доирасида бу борада изланишлар кетмоқда.

Илгарилари шаҳримиздаги ҳунар-техника билим юртларида ойига бир марта тарих, инсон ва жамият, ҳуқуқшунослик каби ижтимоий фанлардан услубий секциялар ўтказилар эди. Бироқ бу усул ҳозирга келиб бирмунча эскириб, ўз аҳамиятини йўқотди. Куни кеча шаҳримиздаги 14-ҳунар-техника билим юртида шу даргоҳ катта ўқитувчиси Шуҳрат Жабборов фанга замон талабларидан келиб чиққан ҳолда ижодий ёндошиш тажрибаларини ўртоқлашиш мақсадида семинар-кенгаш ўтказди. Семинарга пойтахтдаги 37 та ҳунар-техника билим юртларидан ўқитувчилар, шаҳар халқ таълими бош бошқармаси ҳамда республика ўқув ишлаб чиқариш услубиёт марказининг ходимлари таклиф этилди.

Дастлаб йиғилганлар «Инсон ва қонун» тўгараги аъзоларининг ўз қўллари билан тайёрлаган Ўзбекистоннинг мустақиллигига бағишланган рўзнома ва стенд, жисмоний, маданий, маънавий камол топган гармоник шахсни юксалтириш мавзуидаги кўргазма, сиёсий иқтисод ва ҳуқуқшунослик дарсларида фойдаланиладиган схематик кўргазмалар, истиқлолга бағишланган альбомлар ва рефератлар билан танишишди.

Сўнг ўқитувчи томонидан эркин танланган, ҳозир ечимини кутаётган, долзарб «Миллат ва миллий муносабатлар, миллатлараро алоқалар маданияти» мавзуида очиқ семинар дарси ўтказилди. Дарсда ўқувчилар реферат ва альбомлардан фойдаланиб ўз режалари бўйича тайёрлаб келган мавзулари бўйича сўзладилар. Айниқса Комил Ҳикматов, Тўхтамурод Эргашев, Рустам Маъмуровларнинг миллатлар ўртасидаги муносабатларда диннинг роли, «Наврўз»нинг турли халқларни бирлаштириши тўғрисидаги ҳикмат, ривоятлардан келтириб гапиришлари жуда жонли чиқди. Ш. Жабборов Яссавий, Фарғоний, Ал-Хоразмий, имом Бухорий каби аждодларимизнинг илм-фанимиз, маданиятимиз равнақига қўшган ҳиссалари ҳақида гапирди.

Очиқ дарс тугаганидан сўнг Ҳожаи Корсоз Жомеъ масжидининг имом хатиби Абдуғофур қори ёш авлодни тарбиялашда миллий қадриятлар ва маданий мерос дурдоналаридан фойдаланиш мавзуида маъруза қилди. Ислом дини хусусидаги ўқитувчилар ва талабаларни қизиқтирган кўпгина саволларга жавоб қайтарди.

— Ёшларимизни миллий анъаналар, халқ педагогикаси асосида тарбиялаш, шу мақсадларда ўқитувчилар, маҳалла, ота-оналарнинг ҳамкорликда ишлашини таъминлаш учун шаҳар халқ таълими бош бошқармаси маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгаши билан биргаликда мактабларда, маҳаллаларда турли тадбирлар ўтказмоқда, — дейди шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг услубчиси А. Ғ. Собиров. — Бу ҳозирги куннинг энг кечиктириб бўлмас вазифаларидан биридир. Чунончи, ҳунар-техника билим юртлари бўйича ёшларни тарбиялашда, тарих фанини ўқитишда ислом дини, қадимги халқ дурдоналаридан фойдаланишга бағишланган илк тадбир жуда яхши ўтди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: семинар кенгаши пайтида.

Алимурод Мамадаминов суратлари.

ЯССИ ТУЗИЛИШЛИ

ИНГЛИЗ олими Г. Краут олтмишта углерод атомидан ташкил топган супермолекулани олишга муваффақ бўлди. Электр ўчоқда графит-углерод қурумини буғ ҳолатгача қиздириб, кейин совутиш йўли билан синтез қилинди. Ўчоқ деворларида қотувчи қурум кристаллари йиғиб олиниб, бензинда эритилади, тозаланади ва қуритилади. Шу йўл билан кунига бир граммдан модда синтез қилиш йўлга қўйилди. С60 формулага эга молекулага «Букминстерфюллерин» деган ном берилди. Мутахассисларнинг фикрича, бу модда ўта самарали сурков мойлари сифатида катта аҳамият касб этади. Ҳозиргача қўлланилиб келаётган графит ишқаланганда ўзгаришларга берилади, янги ишлаб чиқилган маҳсулот эса ясси тузилишли бўлганлиги сабабли бундай камчиликдан ҳолидир. Олим ва саноатчилар маҳсулотнинг технологик ишлаб чиқиш йўлларини амалга ошириш устида иш олиб боришаяпти.

ЗАРАРСИЗ УСУЛ

КИЕВДА гирдобли магнит майдони ёрдамида онкологик беморларни даволовчи марказ ташкил қилиш ишлари ниҳоясига етказилмоқда. Даволашнинг янги усули нур ёрдамида бир неча ҳафталаб вақт оладиган ва киши соғлиғига ҳам салбий таъсир этадиган йўлни алмаштиришни мақсад қилиб қўйгандир. Даволашнинг магнит усули зарарсиз бўлиб, катта самаралилиги тажрибаларда исботланди. Тажрибаларни ҳайвонларда синаб кўрган Кубань тиббиёт олий билимгоҳи ходимлари буни амалда исботлашди. Тажрибалар бемор одамларнинг олтмиш фоизи магнит майдони ёрдамида оғир касалликдан фориғ бўлиб кетишларини кўрсатиб берди.

МИҚДОР ОРТГАЧ

АҚШлик олимлардан М. Халил билан Р. Рассмусенлар атмосфера ҳавосининг уч ярим минг намунасини олиб текширишди. 1985 — 1989 йиллар давомида олиб борилган тажрибалар натижасида олимлар Шимолий ва Жанубий ярим шарлар атмосфера таркибидаги водород миқдори йилига 0,6 фоиздан ортиб борганлигини исботладилар. Бу инсон фаолияти натижасида, яъни корхоналардан учириб юборилаётган турли ташландиқ газлар, ўсимлик шохлари, барглари ва айниқса ўтин ёқиш орқасида амалга ошаётган жараён метан эффекти (самараси) деб аталувчи ҳодисага олиб келиши мумкинлиги хавфини туғдиради. Бу шоли далаларидан ва фермалардан ажраладиган метан миқдорини камайтириш зарурлигини кўрсатади. Бўлмаса, водород стратосферага кўтарилиб Ернинг совуқ районлари устида булутларни кўпайтириб юборади. Бу ҳодиса ўз навбатида озоннинг камайиши, яъни парчаланишига олиб келиши бундан ҳам хавфли натижаларни келтириб чиқариши мумкинлиги ҳақида фикрлар билдирилмоқда.

* Фан уфқлари

ТАЖРИБАДА СИНАЛДИ

ТАБИИЙ ферментлардан ҳисобланган рибулозодифос-фаткарбоксилаза карбонат ангидрид газини ютиш хоссасига эгалиги аниқланди. Япон олимлари табиий ферментнинг сунъий ўхшашини топиб уни тажрибада синаб кўришди. Фермент мис элементини сақлаб, у ион ҳолдаги сувнинг қолдиғи ҳисобланган гидроксид билан боғланган ҳолда ҳаракатланишини ўрганишди. Эритилган моддадан карбонат ангидрид гази ўтказилганда эритманинг ранги ўзгариб, яшил рангга киради. Янги бирикмани ҳаводаги карбонат ангидридини юттиришга қўллаш жуда катта аҳамиятга эга бўлиши билан бир қаторда уни улкан миқдорда ишга солиш бир мунча муаммолиги кўрсатилади. Буни «иссиқхона самараси»нинг олдини олишга қўллаш инсониятга фойда келтириши кўрсатилади.

ЎСИМЛИКДАН ЁҚИЛҒИ

АҚШ олимлари сув ўсимликларидан ёқилғи олишга муваффақ бўлишди. Ўсимлик липидларидан газ олиш технологияси амалга оширилса, газолиннинг ҳар бир галлони (3,785 л) 1,6—2,0 долларга тенг бўлади. Усулнинг истиқболлилиги барчани қизиқтирмоқда.

Қудрат АҲМЕРОВ,
кимёгар.

ҲАМШАҲАРЛАР, СИЗЛАР УЧУН

ҚУЙИДАГИ ДЎКОНЛАРДА БОЛАЛАР СУТ МАҲСУЛОТЛАРИ ШИФОКОР КЎРСАТМАСИ БЎЙИЧА СОТИЛАДИ:

Киров район матлубот жамияти

3-сонли, Юнусобод даҳаси, 19-мавзе, 12-уй.
12-сонли, Юнусобод даҳаси, 5-мавзе, 1-уй.
13-сонли, Энгельс кўчаси, 98.
39-сонли, «Марказ—5», «Ширин» қаҳвахонаси.
43-сонли, Юнусобод даҳаси, 10-мавзе, 5-уй.
50-сонли Юнусобод универсами дўкони.
9-сонли, Чимкент тракти.
25-сонли Энгельс кўчаси, 98-уй.
Юнусобод ЦУМи, Юнусобод даҳаси, 17-мавзе.

Чилонзор район матлубот жамияти

2-сонли, Ян Рудзутак кўчаси, 7 (1-мавзе).
3/2-сонли, Усмуров — 15 кўчаси (Дўмбробод даҳаси).
8-сонли, Қатортол кўчаси, 8-мавзе, 21-уй.
15-сонли, Қизил Шарқ даҳаси, 24-уй. 22-сонли, 19-мавзе. 16-уй.
«Олмазор» универсал дўкони, Ўзбекистон кўчаси, 81.

Октябрь район матлубот жамияти

14-сонли, «Марказ—26», Уйғур кўчаси.
19-сонли, Уйғур кўчаси, 448.
27-сонли, Навоий кўчаси, 21.
28-сонли, Ибн Сино мавзеси.
31-сонли, Оқтепа майдони, 9.
33-сонли. Абай кўчаси, 5.

Ҳамза район матлубот жамияти

6-сонли, Мальков-Боку кўчаси («Дўстлик» кинотеатри яқинида).
15-сонли, «Жамила», Жарқўрғон кўчаси.
22-сонли, «Шаҳло», Қурувчи кўчаси, 9.
35-сонли, «Партия XXII съезди» кўчаси, 22.
41-сонли, Боткин кўчаси, 8.
25-сонли, «Чиноз», Миршаропов кўчаси — Радость.
54-сонли, Ғалабанинг 40 йиллиги даҳаси, 2-мавзе, 4-уй.

Сергели район матлубот жамияти.

2-сонли, Спутник — 6, 39-уй.
10-сонли, Эркин посёлкаси.
9-сонли, Қўйлиқ — 6.
12-сонли, Спутник — 5, 30-уй.
16-сонли, Тайёрасозлар шаҳарчаси, ГА—6
26-сонли, Қўйлиқ — 5, «Б», 114-уй.
27-сонли, «Универсал» дўкони, Сергели—2.

Куйбишев район матлубот жамияти

13-сонли, «Марказ—2, 6-уй.
14-сонли. Луначарский шоҳ кўчаси, 50.
27-сонли, 2-Қорасув, 23-уй.
«Улуғбек» ЦУМИ, Улуғбек шаҳарчаси.
33-сонли, ТТЗ—4, 1-уй.
65-сонли Шимоли-шарқ — 2, ОТЦ.
70-сонли, М. Горький проспекти, 11.

Акмал Икромов район матлубот жамияти

10-сонли, 12-мавзе, Фарҳод кўчаси, 12-уй.
12-сонли, 23-мавзе, Москва остонаси кўчаси, 57-уй.
22-сонли, Уйғур кўчаси, 584-уй.
31-сонли, Зиё Саид кўчаси («Штаб»бекати).

Фрунзе район матлубот жамияти

4-сонли, Сапёрлар кўчаси, 6.
36-сонли, Муқимий кўчаси, 3.

Собир Раҳимов район матлубот жамияти

64-сонли, Беруний майдони.
63-сонли, Қорақамиш — 2/5.
16-сонли, Шифокорлар шаҳарчаси турар жой даҳаси, 21-уй.
6-сонли, Тансиқбоев — 2-даҳаси.
49-сонли, Қорасарой кўчаси.
24-сонли, «Марказ—17»-18 (Себзор)

Бектемир район савдо идораси

15-сонли, Водник даҳаси.

Ленин район матлубот жамияти

3-сонли, Космонавтлар проспекти.
28-сонли, «Украина», Тарас Шевченко кўчаси.
16-сонли, Фоменко кўчаси, 64.
50-сонли, «Янги йўл» кўчаси.
5-сонли, Қўйлиқ — 4, 14-уй.
18-сонли, Қўйлиқ — 3 (Савдо маркази).
36-сонли, Манжара кўчаси.
20 сонли, Қўйлиқ — 4, 16-уй
11-сонли, Сарикўл — Бектемир кўчаси,

Жамғарма истиқболи

ЎЗ жўшқин фаолиятини кенг йўлга солиб олган бу болалар жамғармаси қисқа вақт ичида кўпгина ибратли тадбирларни амалга оширди. Чиндан ҳам улуғ аллома ва табиб Абу Али ибн Сино номи билан аталаётган мазкур жамғарманинг обрў-эътибори ортиб бормоқда. Айниқса, ногирон болаларга кўрсатилаётган амалий ёрдамдан кўпчилик мамнун.

Бу каби хайрли ишларнинг амалга ошишида шаҳримиздаги қатор йирик саноат корхоналари кўрсатаётган моддий ва маънавий кўмакларни алоҳида тилга олиб ўтиш жоиздир. «Совпластитал» қўшма корхонаси, электротехника заводи, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда бошқа ташкилот ва муассасаларнинг фаолияти янада кенгаймоқда.

Жамғарманинг келажаги порлоқ. Яқин келгусида нутқи яхши ривожланмаган болалар билан яқиндан шуғулланувчи услубий марказ очилади. Жумҳуриятимизда йирик бўлган мазкур даргоҳда ноғирон болалар билан нутқни ўстиришга қаратилган таълимий машғулотлар йўлга қўйилади.

Болалар маданияти марказини ташкил этиш ҳам режалаштириб қўйилди. Мактабгача тарбия болалари ва ўқув юртлари талабалари учун хизмат кўрсатадиган даволаш театрининг очилиши ҳам муҳим воқеага айланади.

Анвар АЛИБОЕВ.

ДЎСТЛИК РИШТАЛАРИНИ БОҒЛАШДИ

ШАҲРИМИЗДАГИ 37-ёрдамчи мактаб ҳовлисига яқинлашар экансиз, дарров шўх мусиқа садолари, ўқувчиларнинг қаҳ-қаҳаси қулоққа чалинади. Ҳар байрамда шу мактабда мусиқий кечалар, байрам тантаналари, мусобақалар уюштирилади. Бугун ҳам мактаб ҳовлиси ўқувчиларнинг ўзлари тайёрлаган кўргазмалар билан безатилган. Наврўз айёмига бағишланган меҳнат байрами мусобақасида Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 25, 37, 33, 36, 52, 66-ёрдамчи мактаб ва 103, 104 ва 105-рақамли интернатлар иштирок этишмоқда. Мусобақанинг 5 шарти—сабзи тўғраш, кашта тикиш, сабзи тахта ясаш, баҳор мавзусида расмлар чизиш, баҳор ва миллий кийимларни намойиш этишда мактабларнинг ўқувчилари жуда уюшқоқлик ва чаққонлик билан иштирок этдилар.

Халқ таълими вазирлиги дефектология бўлими мудири Р. Шомаҳмудова, Ш. Латипов, Тошкент шаҳар малака ошириш илмгоҳи услубшуноси Р. Каплунова ва 130-мактаб илмий мудири З. Долуханова-лардан тузилган ҳакамлар ҳайъати 1-ўринни 37, 2-ўринни 66 ва 3-ўринни 87-мактаб ўқувчилари эгаллаганликларини маълум қилди.

— Ўқувчиларнинг қувончини қаранг, — дейди 37-мактаб ўқитувчиси Марғуба Аҳмаджонова. — Уларнинг ҳаммасининг кўзида бирдай шодлик акс этиб турибди. Мусобақада ўқувчилар ўзаро беллашибгина қолмай бир-бирлари билан дўстлик ришталарини ҳам боғлашди.

Малика ДАМИНОВА.

СУРАТЛАРДА: ҳакамлар ҳайъати ўқувчилар меҳнатини баҳолашмоқда; хоразмча рақс; ўқувчилар тайёрлаган буюмлар кўргазмаси.

Даврон Аҳмедов суратлари.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

МАБЛАҒ КЕРАКМИ?

ҲЕЧ ҚАНДАЙ МУАММОЛАР ЙЎҚ!

«Ўзбек Савдо уйи»

экспорт – импорт LTD фирмаси

СИЗЛАРНИ
1000 СЎМЛИК 10.000 СЎМЛИК АКЦИЯЛАР БИЛАН
50 000 СЎМЛИК 100.000 СЎМЛИК АКЦИЯЛАР БИЛАН
ТАЪМИНЛАЙДИ

АКЦИЯЛАР

СОҲИБИНИНГ НОМИ КЎРСАТИЛГАН, ИМТИЁЗЛИ НОМИНАЛ

1000 сўмлик

Ташкилотлар ва хусусий шахслар

БУНДАЙ АКЦИЯЛАРНИНГ СОҲИБЛАРИ БЎЛИШЛАРИ МУМКИН.

Акция соҳибларига молиявий йил якунларига кўра 20 фоизли курс бўйича қўшимча даромад кафолатланади.

Акцияларни сотиш, олиб сотиш ҳамда уни турли йўллар билан бошқалар ихтиёрига ўтказиш «Ўзбек савдо уйи» фирмасининг розилиги билан ва фақат фирмада рўйхатдан ўтказилгандан сўнг амалга оширилади.

АКЦИЯЛАРНИНГ ҚИЙМАТИНИ ҚАЙТАРИШ:

Акциялар харид қилингандан сўнг ўтган бир йилдан кейин акцияларнинг соҳиби акцияларнинг тўла қийматини ва 20 фоизли курс бўйича қўшимча қийматни олиш ҳуқуқига эга бўлади.

СОҲИБИНИНГ НОМИ КЎРСАТИЛГАН, ОДДИЙ НОМИНАЛ

50000 сўмлик
100000 сўмлик

Ташкилотлар ва хусусий шахслар

БУНДАЙ акцияларнинг соҳиблари бўлишлари мумкин

Молиявий йил якунларига кўра акция эгаларига фойданинг бир қисмини акциядан келган даромад сифатида олиш ҳуқуқи кафолатланади.

100 000 сўмлик номинал қийматга эга битта акция битта овоз бериш ҳуқуқини беради.

50 000 сўмлик номинал қийматга эса икки акциядан иборат пакет битта овоз бериш ҳуқуқини беради.

Акцияларни сотиш, олиб сотиш ҳамда уни турли йўллар билан бошқалар ихтиёрига ўтказиш

Фақатгина «Ўзбек савдо уйи» фирмасининг розилиги билан ва фирмада рўйхатдан ўтказилгандан сўнг амалга оширилади.

АКЦИЯЛАРНИНГ ҚИЙМАТИНИ ҚАЙТАРИШ:

Харид қилингандан сўнг ўтган бир йилдан кейин акцияларнинг соҳиби акцияларнинг тўла қийматини ҳамда акциядан келган даромадни олиш ҳуқуқига эга бўлади.

КЎРСАТУВЧИГА БЕРИЛАДИГАН, БИРОҚ ЭГАСИНИНГ НОМИ КЎРСАТИЛМАГАН, ОДДИЙ НОМИНАЛ

10 000 сўмлик

ташкилотлар ва хусусий шахслар

БУНДАЙ АКЦИЯЛАРНИНГ СОҲИБЛАРИ БЎЛИШЛАРИ МУМКИН

молиявий йил якунларига кўра акция эгаларига акциядан тушган фойдадан баҳраманд бўлиш ҳуқуқи кафолатланади.

Акцияларни сотиш, олиб сотиш ва турли хил йўллар билан бошқалар ихтиёрига ўтказиш «Ўзбек савдо уйи» фирмасининг рухсатисиз амалга оширилади.

АКЦИЯЛАРНИНГ ҚИЙМАТИНИ ҚАЙТАРИШ:

Харид қилинганидан сўнг бир йил ўтгач акцияларнинг соҳиби акция қийматини ҳамда ундан тушган фойдани олиш ҳуқуқига эга бўлади.

АКЦИЯЛАРГА ЁЗИЛИШ

Опцион шартномалар тузиш орқали амалга оширилади.

Акцияларнинг 1 эмиссиясининг амал қилиш муддати тугаганидан сўнг «Ўзбек савдо уйи» томонидан эълон қилинган муҳлатларда ўз вақтида қиймати қайтарилиб олинмаган бўлса акциялар ўз-ўзидан йилига 20 фоизли даромад тўланадиган имтиёзли облигациялар қаторига ўтади.

Акцияларнинг қийматини қайтаришда акциялар соҳибининг хоҳиши ва «Ўзбек савдо уйи» фирмасининг таклифига кўра пуллар сўм ҳисобида ёки товар маҳсулотлари билан тўланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси, 700000. Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 24-уй.
Телефонлар: 35-37-90, 34-85-09, 34-64-79, 34-96-31. факс: 34-64-50
Телетайп: 116 384
Телекс: 116108 РТВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

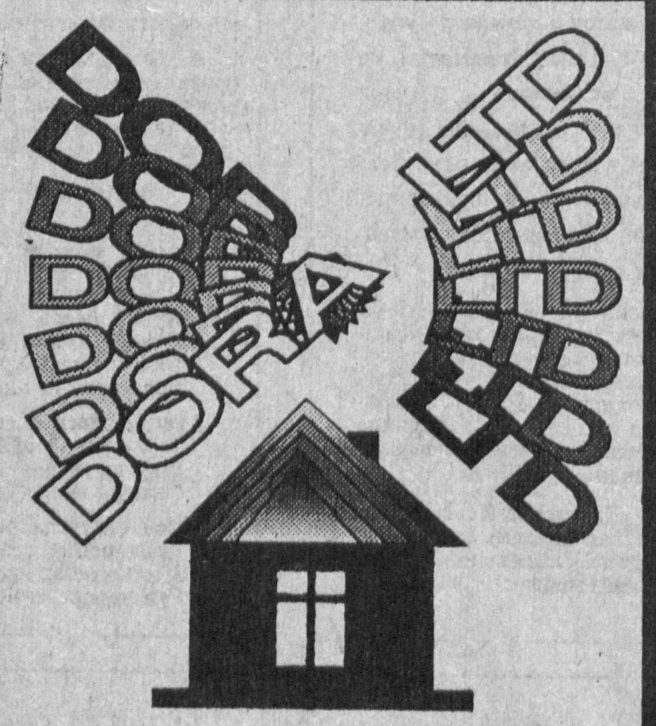

ТАШКИЛОТЛАР ВА ХУСУСИЙ ШАХСЛАР ДИҚҚАТИГА:
Москва ва Москва атрофидаги квартираларни, маъмурий биноларни, гаражлар ҳамда дала ҳовлиларни узоқ муддатга ижарага олишни хоҳловчилар учун
сервис хизматларини
ТАКЛИФ ЭТАМИЗ
Москвадаги телефонлар/095/475-20-40, 398-32-20, 571-35-72.
Маълумотлар олиш учун Тошкентдаги телефон 34-99-08.

Ташкилотимиз эскирган ва илгари ишлатилган IBM PC XT/AT туридаги компьютерларни агентлик мукофот тўлови билан бозор нархида нақд пулсиз харид қилади

Алоқа учун телефонлар: (3712) 45-03-38

ШОШИЛИНЧ ЭЪЛОНЛАР ХИЗМАТИ

«Тошкент оқшоми» рўзномаси муҳарририятига малакали журналистлар керак.
Манзилгоҳимиз: Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй, 2-қават, 228-хона. Телефон: 33-29-33.

ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ,
ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Сиз бу ишни эртага қолдириб, тағин кечикиб қолманг.
Бугунги кунда «Агроэффект» маркази эски нархда бор-йўғи 8 дона мева-сабзавот ҳосили ва полиз маҳсулотларини қуритадиган кичик заводларни сотади, шунингдек 1992 йил мавсуми учун буюртмалар қабул қилади.
Имкониятни қўлдан берманг.
Алоқа учун телефонлар: 35-11-87, 67-29-19, 67-84-80.

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЦИРКИ РЕСПУБЛИКА БИРЛАШМАСИ
(Ҳадра майдони)

ЦИРК
ЦИРК
ЦИРК

18 АПРЕЛДАН БОШЛАБ
ЯНГИ КАТТА РАНГ-БАРАНГ ДАСТУР

Қатнашадилар: акробатлар, ҳаво гимнастикачилари, ҳуққавозлар, муаллақвозлар, ўргатилган кучуклар, отлар ва ҳоказолар...

Масхарабозлар гуруҳи: **Алексей АЖИМОВ, ЕВГЕНИЙ ФЁДОРОВ.**

2 бўлимдан иборат дастур

ТОМОШАЛАР: 18 ва 19 апрелда соат 15.00 да, 22, 23, 24 апрелда соат 18.30 да;

25 апрелда соат 14 ва 17.00 да;
26 апрелда соат 11, 14, 17.00 да бошланади.
Касса соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

Цирк фойесида шошилинч сураткашлик устахонаси ишлаб турибди.

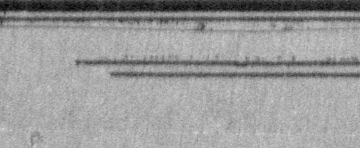

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:
700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
қабулхона — 32-53-76,
хатлар — 33-29-70, 32-53-79;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

34.624 нусхада чоп этилади. Нашр кўрсаткичи 64690 Босмага берилди:11.30 Босмага бериш вақти 11:30; Буюртма № Г—76 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10: